रमलनवरत्न of परमसुख उपाध्याय
– Edited and published by पं० दाऊजी
अग्निहोत्री at सिद्धविनायक प्रेस – few
hand written notes in ink by some unknown
पंडित – very slightly pinholed in few leaves
and neatly repaired not affecting any reading
matter. Loose leaves lithoprint edn.,
Benares, 1926 Vikram era.

40 ~~35~~

Bill No. 3/07-08

62

2008-0214

श्रीकाशीविश्वनाथपुरीमेढुंढिराजगणेशकेपासदाऊअग्निहोत्रीकेयहाँसिद्धविनायकयंत्रमेरमलनवर
त्नछापागयादुसरीछापनेवालेसेलिखारामसरूपमिश्र जिसेलेनाहोयउसेढुंढिराजगणेशकेपासदाऊअ
ग्निहोत्रीकेदुकानपरमिलेगा संवत् १९२६ शाके १७९१ पौषकृष्ण १० भौमवासरे ॥ ॥ ॥ ॥

रत्न॰ १

श्रीगणेशायनमः॥ लंबोदरंविघ्नविनाशनंचनत्वाभवानीतनयंगजास्यंयस्यप्रसादेनसुराःसमस्तास्तिष्ठंति
स्वेस्वेचपदेसदैव॥१॥ नत्वाश्रीरमलाचार्य्यानपरमाद्यसुखाभिधैः उद्धृतंरमलाब्धेर्नवरत्नंसुशोभनम्॥
श्रीकाशिराजद्विजगोत्रमवंससुख्येवईवंडसिंहनृपतेःखसानसिंहः॥ मंत्रीतदन्वयभवोऽतिपराक्रमाढ्यस्त
स्माच्चतस्यतनयात्ववलुलब्धवृत्तिः॥३॥ सनाढ्योपाध्यायद्विजवरकुलेमेजनिरभूत्पितासीतारामोवरमतिर
नूपाचजननी॥ वसन्काश्यांतीर्थोपठनकृतधियादैवविहिनादवंन्यासंप्राप्तोरुचिरनवरत्नानिकुर्वन्॥४॥
उष्णीषकर्णयोःकंठेबाह्वोःपाण्योर्न्यसेत्क्रमात्॥ द्वेरचैकंचहृद्रहेरचशिष्याणांभूषणायच॥५॥ संज्ञारत्नं
चप्रथमंद्वितीयंचबलाबलं॥ प्रश्नोपकरणंरत्नंतृतीयंपरिकीर्तितम्॥६ चतुर्थंप्रश्नकथनंपंचमंचावधे।
स्तथा॥ षष्ठंचमुष्टिकथनंमूकप्रश्नंतुसप्तमं॥७॥ चोरस्यनामकथनमष्टमंसमुदाहृतम्॥ नवमंवर्षप।
त्रस्यसाधनंपरिकीर्तितम्॥८॥ नवरत्नात्मकंग्रंथंरम्लशास्त्रेतिशोभनम्॥ दुर्जनायनदातव्यंरक्षणीयं

राम॰

सुरत्नवत्॥९॥रम्लशास्त्रेषु प्राधान्यं पाशकं तद्विधिं ब्रुवे॥ वेदशून्योंकितं तूर्य्मेनदधस्वद्वयोंकितम्॥१०॥
पार्श्वैर्द्वौकांकितं त्वेवं पाशाष्टकहृद्दृढं कुरु॥ द्विधा कीलकयोः प्रोक्तं शिथिलं वेद ४ संख्यया॥११॥ एवं पाशयुगं
कुर्य्यान्मीनार्के हनिशासमे॥ घटनं पाशकानां च ततः शून्यं च कारयेत्॥१२॥ मेषसंक्रांतिदिवसे ताभ्यां प्रश्नं च
कारयेत्॥ पट्टिकायां शुभदिने प्रश्नार्थं पातयेत्सुधीः॥१३॥ शुक्रभौमशनिवासरे नथ्या नारी रवे च तूनयेन्नयो
दशीं पंचमे प्वपि तथैकविंशती॥२१॥ वेदनेत्रशरनेत्रके तथा॥१४॥ दुर्द्दिने च सहिते दिने तथा मेघछिन्न
दिवसे विवर्जयेत्॥१५॥ सार्द्धयाम निशि वासरोर्द्धके पाशकं समलवित्तपातयेत्॥१५ लक्ष्यानं पाशकेयो
ज्यं स्वेष्टदेवं गुरुं स्मरन्॥ पाशकं मंत्रयेदादौ सप्तवारं ततः क्षिपेत्॥१६॥ अथ मंत्रः॥ ॐ नमो भगवति कूष्मा
ण्डिनि सर्वकार्यप्रसाधिनि सर्वनिमित्तप्रकाशिनि एह्येहि त्वर स्वर देहि लिहि लिहि मातंगिनि सत्यं ब्रूहि स्वा
हा॥ इति मंत्रः॥ पाशकौ चतुरो योज्यौ प्रस्तारं कारयेत्सुधीः॥ वक्ष्यमाणप्रकारेण तस्मात्प्रश्नं वदेद्बुधः॥१७

प्र वै आना नु खण्डानां शाकल भाग न प रूप न शा शुभाशुभ ...
प्र श्रियः शो नावृ में स्यात् ? व स्पष्टे शु सं ख्य कम् २

स्व·र· २

शून्यस्यतु लिखेच्छून्यं नीर्यं येषां तु शून्ययोः ॥ ऊर्ध्वादधः क्रमेणैव पाशकद्वययोगतः ॥१८॥ वामक्रमे
णशाकलं वेदसंख्यं भवेत्तु तः ॥ तिर्यक्क्रमेण च पुनः पंचमाद्वेदसंख्यकम् ॥१९॥ एवमष्टदलं कुर्यात्तेभ्योद
लचतुष्टयम् ॥ आद्य १ द्वितीय २ योगेन नवमं शाकलं भवेत् ॥२०॥ रेखयोः शून्ययोर्योगे रेखां कुर्यात्तु रेख
योः ॥ शून्यमेवं भवेद्योगः सर्वत्रैवं युतिं कुरु ॥२१॥ तूर्ये ४ तृतीय ३ योगेन दशमं सुत पष्ठयोः ६ ॥ योगेन ला
भखण्डं स्यात्सप्ताष्टमयोर्व्ययं ॥२२॥ नंद ९ दिक् १० षण्डयोर्विश्वं १३ रुद्रार्काभ्यां ११।१२ सुरेन्द्रकं १४ विश्वे १३
द्वा १४ भ्यां पंचदशं १५ शाकलं परिकीर्तितम् ॥२३॥ आद्य १ पंचदशाभ्यां १५ च षोडशं शाकलं भवेत् ॥ एवं र
सेन्दु १६ खण्डानां प्रस्तारं च भवेत्किल ॥२४॥ वेदतत्त्वोपरिष्ठात्तं मल्लशास्त्रं च सूरिभिः ० तेषां भेदाः षोडशै
वन्यूनाधिकं न जायते ॥२५॥ तस्मादत्र षोडशैव शाकलानि कृतानि वै ॥ प्रस्तारे च षोडशैव गृहाणि च कल्पि
तं बुधैः ॥२६॥ इति पाशकनिर्माणे प्रस्तारोत्पादनं च ॥ लहा १ कत्तु दाखिलं च २ ततः कत्तु लखारिजं ३

राम २

म ग्नि वाय जस प थि सूपति भूतं तत्त्वशदे ना
ग्नाद्यि वा ... प्रमेव र प्रति
स्व· १ ३

जमात ४ फरहा ५ चैवोकलां ६ कीशो ७ प्रकीर्तितो ॥ २७ ॥ हुमरा ८ चवयाजाख्यं ९ नुसुनुंलखारिजं १० ॥ तन्नं
नुसुनुंलदाखिलं ११ चैवानवेखारिजसंज्ञकम् १२ ॥ २८ ॥ नकी १३ चातवदाखील १४ मिजनूमा १५ तरि ।
खाभिधा १६ ॥ शाकुनक्षमेण शाकलाः षोडशैव प्रकीर्तिताः ॥ २९ ॥ ऊर्ध्वे शून्यं त्रिरेखाधो ३ लह्यानं न हि पर्जये
॥ अंकीशं २ च भवेद्द्वे रेखा शून्यं तच्च पुनः २ स्तथा ॥ ३० ॥ कज्जुलं च दाखिलं ज्ञेयं व्यस्तं ३ कज्जुलखारिजं वेद
रेखा ३ जमानं स्याद्द्वे दशून्यं ३ तरीखकं ॥ ३१ ॥ शून्ये रेखा शून्ययुतं २ फरहानं हि पर्यये ॥ २ ॥ नकीदलं चोक
लाच रेखे शून्यां तरे २ स्थिते ॥ ३२ ॥ व्यस्तं ३ चेजून माह्ते यरेखा शून्यं हि रेखके २ हुमरा व्यस्तरूपास्या ३ व
याजं परिकीर्तितम् ॥ ३३ ॥ शून्ये रेखे नुसुनुंलं ३ खारिजं न हि पर्जये । नुसुनुंलदाखिलं २ शून्यत्र्यरेखा
न्वितं ३ भवेत् ॥ ३४ ॥ अतवे खारिजं व्यस्तं २ मतवे दाखिलं भवेत् । शाकलानां स्वरूपं च दर्शितं पूर्वसंमत
म् ॥ ३५ ॥ इति शाकलनामानिलक्षणं च ॥ यस्य चोर्ध्वाधभागे खरेखान्विता ३ ३ ३ खारिजं दाखिलं वे वि

लोमा ≡ ≡ ≡ द्भवेत्॥ रिखयासंयुतौ तौ यदा सा ≡ ≡ ≡ ≡ विनंतद्दिपयोन्वितौ ≡ ≡ ≡ मुन्कलीवं भवेत्॥३६॥
लहानानतवरवारिजंनस्तत्ववारिज कज्वुलखारिजं ≡ ≡ ≡ ≡ तदाख्यंसर्वैनेवलयुक्ताद्दिनेपुमांसः स्त्रेयास्ते।
वशुभाशुभाः क्रमेण॥३७॥ अंकीष्णात्तवदाखिलं च कज्वुलदाखिलं नस्त्रहाखिलं ≡ ≡ ≡ ≡
तदाख्यंसवैंतेवलयुक्तानिशाविभागेयोषिदेकमसत्रयः शुभाःस्युः॥३८॥ जमातेजननमेहुस्नावयाजं
≡ ≡ ≡ ≡ साविताहूयंवलयुक्तंचसंध्यायांक्लीवेमध्योत्वसच्छुभः॥४०॥ पुमांस्तुहुमरास्त्रीस्यान्नुवया।
जोन्यौनपुंसकौ॥ स्वल्पवीर्यान्वितौ तु ते योहुमराचवयाजकौ॥४१॥ तरिखाफरहोक्काचनकी ≡ ≡ ≡।
मुन्कुलीवसंज्ञकावलयुक्तंचसंध्यायांक्लीवात्तेयौ शुभाःशुभौ॥४२॥ पुमांस्तुफरहात्तेयः स्वल्पवीर्या
न्वितस्तथा॥ त्रयः क्लीवाः स्त्रीस्वभावाः क्लीवेत्वेवंविमर्शयेः॥४३॥ लहानांनवरवारिजंनुस्लत्कज्वुल।
खारिजौ॥ ≡ ≡ ≡ ≡ आग्नेयः शकलंपूर्वैवलाढ्यंपीतवर्णकम्॥४४॥ हुस्नाचतवदाखिलंफरहेजननमेत्

या॥ ३ ॥ २ ॥ ३ वायवीयंचवारुण्यांवलाढ्यंरक्तवर्णकम्॥ ४५॥ नखिवाच वयाजाख्यंनकीनुसुनुर्लदाखि
लम्॥ ३ ॥ २ आप्यंचवलसंयुक्तमुत्तरेश्वेतवर्णकम्॥ ४६॥ क छुदाखिलमंकीशमुकलाचजमातकम्॥
२ ॥ ३ ॥ ३ पार्थिवंदक्षिणाशायांवलाढ्यंश्यामवर्णकम्॥ ४७॥ लह्यानुस्नह्यखिलौ च॥ ३ ॥ २ चापमीनोगुरोः
स्मृतौ॥ सिंहोनुसुर्लस्वारीजक छुदाखिलकौ॥ ३ ॥ २ रवेः॥ ४८॥ जमातेजतमे॥ ३ ॥ ३ युग्मकन्येत्तेयोवुधस्यतौ
॥ वयाजंचतरीकंच॥ ३ ॥ ३ कर्कौचन्द्रस्यकीर्तितौ॥ ४९॥ फरहातवदाखीलौ॥ ३ ॥ २ तुलौक्षोभृगोःस्मृतौ॥ हुमरा
चनकीत्तेयो॥ ३ ॥ २ मेषालीभूसुतस्यच॥ ५०॥ उक्कांकीशौ॥ ३ ॥ २ चतोत्तेयोनक्रकुंभौशनेस्तथा॥ क छुलानव
स्वास्जिौ॥ ३ ॥ ३ राहुकेत्वोघटेणकौ॥ ५१॥ चराद्वयंमुत्कलीवंसाधितंचस्थिराह्वयं॥ द्विस्वभावाह्वयंत्तेयंस्वा
रिजंदाखिलाह्वयम्॥ ५२॥ अथशकलानोगुणवर्णादि॥ लह्यानंब्राह्मणंगौरंधर्म्मांशक्तंचपण्डितम्॥
मिष्टवाकांमिष्टभुकंचहस्लग्नीवंचश्यामहक्॥ ५३॥ देवगृहेजपस्थानेचोपाध्यायगृहेस्थितिः॥ मार्णि॰

स्व॰नर ४

कांचसुवर्णं च श्रेष्ठगंधं सुवस्त्रकम्॥५४॥ कच्छुदाखिलकं श्रेष्ठं क्षात्रं गोधूमवर्णकम्॥ मिष्टवाक्यं श्यामनेत्रं
शिल्पत्वं मध्यमोच्चकम्॥५५॥ क्रियादिके च कुशलं रथ्यां देवालये स्थितिः॥ पृथ्वी स्वर्णं सुवासं च माणिक्यं
मिष्टमुक्तं सदा॥५६॥ कण्डूलखारिजं शुभं म्लेच्छमन्यायनत्परमहेयं॥ वर्णांकितं च वदनं मार्जारदृशं च दीर्घ
स्वम्॥५७॥ वर्णं च कृष्णपीनं स्थूलरदं पिशुनमक्रतिं च निकृप्रियं च वासं निंद्यस्थानं च लोहपाषाणम्॥५८
जमातं गोधूमवर्णं शूद्रं च चित्ररेखनेनिरतं॥ गुणवान्सुवर्णे कुशलं व्ययशीलं हिंसान्वितं वेद्य॥५९॥ कृष्णे
क्षणं च मध्यं च दीर्घास्यं मिष्टभोजने च रतं॥ संधीकरणकुशलं पठनस्थानं च हरितमणिम्॥६०॥ फरहा।
रव्यं शकलं च दीर्घदेहं गौराभं लिपिहासनेति चिन्नाहानिं॥ भिन्नमूत्वति श्यामनेत्रमोष्ठस्वल्पं मुक्ताढ्यं स्थ
ल शुभगं च मिष्टभोज्यम्॥६१॥ उल्कारव्यं शकलं च कृष्णवर्णं दीर्घास्यं मलिनं च हीननातिं श्यामास्यं त्वतिस्व
ल्पनेत्रयुतं क्लेशाढ्यं त्वतिकुशलं च शाकपण्ये॥६२॥ कारागृहं परिषं पक्षिस्थानं च सांधकारजलयुक्तं पि

राम ४

पठनस्थानं ४
नाजगहे वासः

स्तुनं धानौ वंगं पाषाणोत्कटपाषाणं ॥ ६३ ॥ अंकीशं कृष्णवर्णं कृषिकर्मरतं कृष्णनेत्रं च म्लेच्छं गेहकृत्ये सम
र्थं मलिनसुखयुतं ग्रामवासं च दीर्घं । दास्यादिकृत्ययुक्तं नखरदसुहृढं त्वग्लसुच्चालसाठ्यं मिथ्यावाक्या
ल्पनेत्रं त्वनिरवसहितं लोहपाषाणाकृष्टं ॥ ६४ ॥ कुमारं क्षत्रियं शूरं शास्त्रवेदं च तस्करं । हिंसायुक्तं च निंद्यं च
नापितं लोहकारकम् ॥ ६५ ॥ कलिप्रियं पीतनेत्रं व्रणांकितदेहच्छिद्रं ॥ मध्यमोच्चं तिक्तप्रियं वनादिगह्वरे स्थि
तिं ॥ ६६ ॥ वयाजशाकलं गौरं ब्राह्मणं गमनान्वितम् ॥ सुखान्वितं सिद्धियुतं श्रेष्ठं देवार्चनेरतं ॥ ६७ ॥ मध्यमोच्चं वृ
त्तुलास्यं श्यामनेत्रं वचः प्रियम् ॥ कर्पूरादिसुगंधाढ्यं मौक्तिकविक्रयान्वितं ॥ ६८ ॥ जलवृक्षयुतं स्थाने श्रे
ष्ठवस्त्रं सुशोभनम् ॥ मिष्टान्नं दुग्धसंयुक्तं विल्लोरं ह षरन्वितम् ॥ ६९ ॥ तुलुत्वारिजशाकलं क्षत्रं श्रेष्ठं च राज्य
कार्यरतं ॥ धर्मान्वितं च दीर्घदेहं नेत्रं च गौरवर्णं च ॥ ७० ॥ स्थानं च जलसमीपे शुभगां स्वर्णस्य हारकं स्वर्णम् ॥ मा
णिक्यं रत्नपण्यं श्रेष्ठवसनं च मधुरभोजनं च प्रियम् ॥ ७१ ॥ तुलहृद्दारिवलशाकलं गौरं विप्रं नपोन्वितम् ॥ दीर्घं हस्तास्यं

सोके मगमारा इति प्रसिद्ध. सं. २

तिलयुक्तं ह्रस्वं विस्तीर्णनेत्रयुतं ॥ ७२ ॥ धान्यौ सौवर्णरजतं स्फटिकं सिंधौ स्थलं सुवस्त्रघरं ॥ अध्यापनाध्यापन
युतं सरसं भोज्यं सुगंधयुतं ॥ ७३ ॥ अतवेस्वारिजमाकलं म्लेछं दीर्घं त्रणांकितं च ॥ कुसुमसपीनवर्णं निःसत्वं कपि
लनेत्रं च ॥ ७४ ॥ उच्चस्थले निवासं वनादिकूपान्वितं सदुर्गं च ॥ वसनं चोर्णोभूतं देहाग्रक्तं च दुर्गंधम् ॥ ७५ ॥ न
कीशाकलं गौरवर्णं चक्षुस्त्रं कृशं पीननेत्रं भटं स्थूलग्रीवं ॥ सशास्त्रं भटेष्वग्रगण्यं शिशोः शीवकं नखतंत्रे स्थि
तं रक्तकेशं ॥ ७६ ॥ मांसादिभक्षणे चित्तं हरिद्वस्त्रं चे स्वल्पकं ॥ स्थानं जलस्य निकटं सांधकारं प्रकीर्तितं ॥ ७७
अतवेदाखिलं दीर्घं देहं गोधूमवर्णकम् ॥ क्लिष्टदेहं च सुमुखं भ्रूभिन्नमुरुदीर्घकम् ॥ ७८ ॥ श्यामनेत्रं तिल
युतं सुचवस्तुप्रियं स्थलम् ॥ हृस्वसमूहं सजलं सलंभकुंननरोरधः ॥ ७९ ॥ दूजतमारम्यं दलं पोक्तं शूद्रं चनृपले
खकं ॥ गणकं गुणसंख्याहि सुंदरस्मश्रुलोचने ॥ ८० ॥ चित्रवस्तुप्रियं स्थानं पाटागारं सचित्रकं ॥ लाजावर्त्तं समं
धातुं चित्रवस्त्रं सकोमलं ॥ ८१ ॥ नरिखारम्यं दलं वैश्यं गौरांगं दीर्घदेहकं ॥ असक्तांगं हृहन्नेत्रं सुंदरं मार्गगामिनं

॥८२॥ सजलंपर्वतस्थानंचारुराजगृहेस्थितिः॥ बहुमौल्ययुतंवस्त्रंभोजनंमधुरप्रियम्॥८३॥ इतिशकलानां
गुणवर्णादि॥ अथस्थानसंज्ञा॥ आद्यं१तूर्यं४सप्तमं७दिग्मितंच१०स्याद्वनादंकेन्द्रसंज्ञंजदेवा॥ द्वि२पंचा५
ष्ट८चलाभ११संज्ञंचमायलज्ञेयंविज्ञैःपणफरा ख्यंतदेवा॥८४॥ तृतीय३षष्ठां६क९दिनेश१२तुल्यमापो
क्लिमंजायलसंज्ञकंच॥ विघ्नादिकानांचचतुष्टयानां१३।१४।१५।१६। वतुर्दलयुतंस्याद्वनाद्दसंज्ञम्॥८५॥
आग्नेयंवायवंचाप्यंपार्थिवंचचतुष्टयम्॥ चतुराष्टतितोज्ञेयमाद्यगेहादितत्वकम्॥८६॥ अग्निर्वायुस्तथा
तोयंधरणीचचतुर्थकम्॥ एकैकशःकलेज्ञेयमपितत्वचतुष्टयम्॥८७॥ आद्यं१लाभं११सप्तमं७पंचमंच५
धर्मं९वित्तं२खेन्दु१०गेहंशुभंच॥ त्रितूर्यौचमध्यमौसंप्रदिष्टौषष्ठाष्टान्यंनिंदितंवैगृहाणि॥८८॥ विघ्ना१३ष्टा
द्दे पूर्वंगेहस्यप्रोक्तेशक्ता१४स्ताद्दे७स्याधनाख्यं२गृहस्य॥ साक्षीज्ञेयौपंचषष्ठौचगेहौनानीयस्यैषोडशैवंसु
खस्य॥८९॥ पुत्रस्यपूर्णंदं९दशमंरिपोश्चर्दमदस्य७लाभं११व्ययं१२भंचमृत्योः॥ शरेन्दु१५पूर्णंदस्य९रिपुर्द।

खभस्य १० लाभस्य ११ घूनं ७ चगजेव्ययस्यौ ॥ ८ ॥ विघ्न १३ स्याद्यं १३ ज्ञाक १४ गेहस्य कीर्तं पंचेदो १५ श्चनंदसं
ख्यंनृपस्य ॥ तूर्यं ज्ञेयं साक्षिगेहं गृहाणां सर्वेषां वै साक्षिगेहं शरेन्दुः १५ ॥ ९ ॥ प्रस्तारस्य पूर्वगेहं चतुष्कं ज्ञेयं
विज्ञैरुन्महानंतदेवा । पंचादीनां वेदसंख्य गृहाणां ॥ १० ॥ ज्ञेयं विज्ञैः सा विनानाख्यसंज्ञे नवमादि चतुष्क
स्य ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ संज्ञा स्युनवल्लकं बुधैः ॥ विघ्नादीनां चतुष्कस्य १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ जवादानंप्रकीर्तितम् ॥ ११ ॥
इतिश्रीसनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृते रत्नलनवरत्नेसंज्ञारत्नंप्रथमम् ॥ १ ॥ अथबलाबलद्विती
यरत्नम् ॥ १ ॥ तत्र बलाबलस्य प्रयोजनं ॥ शुभाशुभस्य दातारः सबलास्तत्फलप्रदाः ॥ निर्बला निष्फला ज्ञेया
स्तस्माज्ज्ञेयं बलाबलम् ॥ १ ॥ अग्निर्वायुःखोस्तथानीरभूम्योर्मिथः सौहृदं वैपरीत्येन मिथः शत्रुता ॥ अग्निभूम्यो
स्तथानीरवाय्वोर्मिथो मध्यमं सौहृदं ज्ञेयमेवं सदा ॥ २ ॥ आग्नेयादीनि खण्डानि त्वाग्नेयादिगृहेषु च ॥ गता
नि सबलानि स्युर्मित्रगेहे तथैव च ॥ ३ ॥ यदा शत्रुगृहे तिष्ठेद्बलं तस्य न विद्यते ॥ मध्यमाख्ये गृहे तिष्ठेद्बलं मध्यं

भवेत्तदा ॥४॥ एवं वलं स्वगेहस्य खण्डस्य प्रथमं ततः ॥ पंक्तिगेहैकस्य भेदेन द्वितीयवलमुच्यते ॥५॥ शाकु
नं प्रथमं त्वेयमवद्हाख्यं द्वितीयकं विजदहाख्यं तृतीयं ३ स्याच्चतुर्थमकुंदस्मृतं ॥६॥ पंचमं च मिजाजाख्यं
षष्ठं हफर्साख्यमीरितं ॥ सप्तमं मस्सहाख्यं च क्रममेषां च कथ्यते ॥७॥ शाकुनस्य च पंक्त्यां हि कारणं नान्यवि
द्यते ॥ स्वभावेनैव तज्ज्ञेयं शाकलं स्वस्ववेश्मनि ॥८॥ अवद्हाख्यं द्वितीयं तु तस्य कारणमुच्यते ॥ एकैका ।
शाकले चास्ति तत्त्वानां च चतुष्टयं ॥९॥ ऊर्ध्वादधः क्रमेणैव वन्ह्यादीश्च सदैव हि ॥ कश्चित्प्रकटरूपेण
गुप्तरूपेण कश्चन ॥१०॥ प्रकटं विन्दुरूपेण गुप्तं रेखात्मकेन हि ॥ तस्मात्प्रकटतत्त्वस्य संख्यां कुर्य्या ।
न्मनीषिभिः ॥११॥ अवद्हेति च ये वर्णाश्चाग्न्यादिषु नियोजयेत् ॥ अकारस्यैक १ संख्या स्याद्बका ।
रस्य द्वयं स्मृतं ॥१२॥ दकारस्य चतुष्कं च हकारस्याष्ट ८ संख्यकम् ॥ एवं तत्त्वक्रमेणैव यस्य यस्यांक ।
संमितिः ॥१३॥ तदंकतुल्यगेहे तु शाकलस्य स्थितिर्भवेत् ॥ यथालद्दानके = खण्डे प्रकटं वह्नितत्त्वकम्

र.न.र
७

॥१४॥ तस्याष्टारोप्यकारोस्तितस्यांकश्चैकमेवहि॥ तस्माद्द्वाद्येचाब्दहस्यलद्द्यानस्यस्थितिंवदेत॥१५
एवंतरीकशाकलेवेद४तत्वंचदृश्यते॥ प्रगटत्वेनतत्रास्तिवेदार्णमहदात्मकम॥१६॥ वेदार्णवस्यसंख्या
कमेक१ द्व २ब्धि ४गजोमितं॥ तेषांयोगःपंचदशातस्मात्पंचदशेग्रहे॥१७॥ तरीकस्यस्थितिर्ज्ञेयमहा
हेतिचनिश्चितं॥ एवंक्रमेणसर्वेषांखण्डानांसंस्थितिंकुरु॥१८॥ यस्यतत्वंगुप्तरूपंतस्यांकेनैवलभ्य
ते॥ शेषगेहेचतत्तत्वखण्डंजमातंषोडशेयथा॥१९॥ अन्यत्सयोजनंचास्यवर्त्ततेतस्करस्यच॥ रूपस्यक
थनेसंख्यासंज्ञानस्यापिनिर्णये॥२०॥ एवमेवक्रमेणैवविजदहेवर्णसंस्थितिः॥ अग्न्यादिकेषुतत्वे
षुखंडेषुशाकलेषुच॥२१॥ वकारस्यद्वयंज्ञेयंजकारस्याद्रि७संख्यकं दकारस्यचतुः४संख्याहका
रस्याष्टकंस्मृतं॥२२॥ प्रगटतत्वस्यसंख्यैक्यंतत्तुल्येचगृहेस्थितिं॥ षोडशाकाधिकेलाभेषोडशांशतो॥
घयेत्ततः॥२३॥ शेषांकतुल्यंतज्ञे हंविजदहेतस्यबुध्यतां॥ यथाचफरहाखंडेप्रकटंचत्रितत्वकं॥२४

राम
७

अग्नेर्वा योश्च भूमेश्च तेषां वर्णो निकथ्यते ॥ वकारश्च जकारश्च हकारेति प्रकीर्तितम् ॥ २५ ॥ वकारस्य
द्वि २ संख्याकं जकारस्याद्रि ७ संख्यकं ॥ हकारस्याष्ट ८ कं ज्ञेयं योगे सप्तदश १७ स्मृतं ॥ २६ ॥ षोडशांशो धि
ते तत्र शेषं स्यादेकसंख्यकं ॥ तस्माच्च प्रथमे गेहे फलहा विजदहे स्थितः ॥ २७ ॥ एवं क्रमेण सर्वेषां षोडा
नां विजदहे स्थितिं ॥ अंकाभावे जमानस्य धृतं तस्माच्च षोडशे ॥ २८ ॥ अन्यत्त्र योजनं चास्य वर्तते सोपि
कथ्यते ॥ कार्यो वधे श्च यत्नात्तानमस्मादेव प्रजायते ॥ २९ ॥ तृतीयपंक्तिके चैव क्रमं च परिकीर्तितं ॥ अ
त्र दारके चतुर्थे च पंक्तौ च क्रममुच्यते ॥ ३० ॥ एवमेव क्रमेणापि चाङ्कवर्णसंस्थितिः ॥ अकारस्य भवेदे
कः १ वकारस्य द्वयं स्मृतम् ॥ ३१ ॥ जकारस्य भवेत्त्रीणि ३ दकारस्य चतुष्टयम् ४ ॥ तेषां योगे दशांकाः
स्यात्तदूर्ध्वं नैव लभ्यते ॥ ३२ ॥ तस्माद्दशमपर्यंतं शकलं स्थाप्यते मया ॥ लाभादीनां गृहस्यापि शकल
स्थापने विधिः ॥ ३३ ॥ स्वबुद्धेः कौशलेनापि स्थाप्यते पूर्वसंमतम् ॥ लहानस्याग्निनत्वं च प्रकटत्वेन

दृश्यते ॥ ३४ ॥ तत्रैवाकारवर्णोस्ति तस्यांकं एकमेव च ॥ तस्मादाद्ये चाब्जदस्य लग्नस्य निवेशनं ॥ ३५ ॥
एवं द्वितीये हुमराम याजं च तृतीयके ॥ परं त्वत्र त्रिसंख्यांकं नस्तनवारिजकेपि च ॥ ३६ ॥ वयाजं शकुने पू
र्वे वयाजं च तृतीयके ॥ धृतं नस्तनवारिजं च नवमाच्च तृतीयके ॥ ३७ ॥ अंकीशे खवारिजकञ्ज लच्चतुःसं
ख्याभवेत्किल ॥ अंकीशे गुहभूतत्वं तूर्ये चैव तथा विधं ॥ ३८ ॥ तस्मादंकीशकं तूर्ये प्रथमं भूमिसंज्ञके ॥
स्यापि तं नवमात्तूर्ये कञ्जुलखवारिजकं व्यये ॥ ३९ ॥ उत्कले जन्मने पंचसंख्यांकं दृश्यते खलु ॥ पूर्वोहे शकु
नस्यापि उल्कास्थानं च विद्यते ॥ ४० ॥ तस्मात्पंचमके गेहे उल्का यास्या पनं कृतं ॥ रजन्मारब्धं दलं चैव श
कुनस्योत्तरे स्थितं ॥ ४१ ॥ तदंकं नवमाद्दत्ते चावसानं त्रयोदशे ॥ तस्मात्त्रयोदशे गेहे रजन्मारब्धं दलं धृ
तं ॥ ४२ ॥ कञ्जुलदाखिलके षट् चानवे खवारिजकेन तथा ॥ पूर्वं व्यवस्थया षष्ठे कञ्जुद्दाखिलकं धृतं ।
॥ ४३ ॥ आनवे खवारिजं चापि शा१४क गेहे प्रतिष्ठितं ॥ सप्तसंख्या च फरहे नुस्त्वद्दाखिलकेन तथा ॥ ४४ ॥

फरहासप्तमे गेहे नस्तदाखिलकेसमे॥४४॥ नक्यष्टमे च नवमे चान्तवेदाखिलं स्मृतं॥४५॥ दशमेन्तरि
खकाह्ले यंजमातं षोडशेन तथा॥ अन्यत्सयोजनं चापि वर्त्तते नं च कथ्यते॥४६॥ वस्तूनां नाम कथने चां
कस्यानयनेन तथा॥ तुरीय चाज्ञ दारकस्य व्यवस्थेयं कृता मया॥४७॥ पंचमं च मिजाजाख्यं क्रमं वक्ष्या
मि तस्य वै॥ ग्रहक्रमं च तत्रास्ति उर्ध्वादध क्रमेण च॥४८॥ भूमेश्चंद्र बुधः शुक्र सूर्यारिज्या किणांक्र
मात्॥ आकाशे मण्डलानि स्युरूर्ध्वमूर्ध्वे क्रमेण च॥४९॥ ग्रहेषु मुख्यमर्कश्च तस्मात्पूर्वैरवेर्धृतं॥ तन्नः
शुक्रबुधश्च न्द्रमंदजीवकुजाः क्रमात्॥५०॥ भौमस्याग्रे राहुकेतु मिजाजाख्यग्रहः क्रमात्॥ रव्यादी
नां ग्रहाणां च देहे हे खण्डेस्ति तस्य वै॥५१॥ कत्रु दाखिलकं नस्तनवारिजं च रवेः स्मृतं॥ प्रथमं शाकुने
कत्रु दाखिलं परिकीर्तितम्॥५२॥ तस्मात्मिजाजे प्रथमे गृहे कत्रु लदाखिलं॥ फरहा तवदाखिले
खण्डे शुक्रस्य वर्त्तते॥५३॥ प्रथमे फरहा चास्ति सक्तते श्च विपर्ययात्॥ नांगीकृतं च तस्मात् दयेन वदा

र	भृ	बु	चं	श	गुरु	मंगल	रा	केतु
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

खिलं॥५४॥ निवेशितं च यत्नतेः साम्यत्वात्तदनेकधा॥ बुधस्यापि गृहे खण्डे जमात्ते जन्तमेनयोः॥५५॥
प्रथमे च जमातं च तस्मादत्र निवेशितं॥ वयाजं च तशीकं चन्द्रस्य हे प्रकीर्त्तिते॥५७॥ वयाजे प्रथमं तस्मा
हूयाजं चात्र संस्थितः॥ उल्लाकी सौ च तौ खण्डो शनेस्तु परिकीर्त्तिते॥ उकलाश्मकलं पूर्वे तस्मादत्र नि
वेशितं॥ लह्यात्तु सदा खिले च गुरोः खण्डे प्रकीर्त्तिते॥५८॥ प्रथमं शकुने लह्यान तस्माल्लह्यानके ध्रु
तं॥ हुमरा च नकी खण्डे भौमस्य च प्रकीर्त्तिते॥५९॥ पूर्वे च हुमरा तस्मात्तदत्रैवं निवेशितं॥ तदग्रे राहु श
कलं कत्तु लखा रिजकं धृतं॥६०॥ एवमष्टदलानां च स्थापनं च कृतं मया॥ एवं चापर खंडानामष्टा
नां नवमग्रहान्॥६१॥ एवं मिजाजपंक्त्यां च खण्डक्रममुदीरितं॥ प्रयोजनं चाप्यन्यं च वर्त्तने वार निर्णये।

॥ ६२ ॥ कार्यसिद्धौ च पंक्त्यां वै मिश्रा जारव्यंक्रमं बुधैः ॥ हर्फाख्यं रससंख्यं च क्रमं तस्य वदाम्यहम् ॥ ६३ ॥ अग्नितत्वं च तत्वेषु मुख्यं लहद्यानके स्थितं ॥ तस्मादाद्ये चलहद्याने घनमन्यविधिं ब्रुवे ॥ ६४ ॥ वर्णक्रमेत्वकारं च प्रथमं ब्रह्मणाकृतं ॥ अकारं चाखिललहद्याने तस्मात्पूर्वे निवेशितं ॥ ६५ ॥ लहद्याने हरफाख्यायां तद्विरोधी द्वितीयके ॥ अंकीशं च स्थितं तत्र तदग्रे च विधिं ब्रुवे ॥ ६६ ॥ वायोर्बिन्दुश्च हुम्मा यां स्थितं वर्णेवकारकं ॥ तस्मात्तृतीयगेहे च हुम्मायास्थापनं कृतं ॥ ६७ ॥ वयाजं तद्विपरीतं ये स्थितं गेहे चतुर्थके ॥ विरोधित्वात्तत्समीपे सर्वे खण्डे द्वयं विधिः ॥ ६८ ॥ केवलेनैव तत्वेन चाग्निवायू द्ववेन च ॥ गेहं खण्डद्वये जातं नीरभूम्यो विलोमतः ॥ ६९ ॥ एवं केवलतत्वेभ्यः क्रमं खण्डचतुष्टये ॥ तत्वद्वयाभ्यामन्यस्य खण्डस्य च स्थितिं ब्रुवे ॥ ७० ॥ नीरभूम्यो स्थितो तत्वो तु सदाखिलके तथा ॥ तस्माच्च पंचमे गेहे तत्सदाखिलखण्डकं ॥ ७१ ॥ रिपुगेहे च तत्स्यं धीलुस्सुनवाखिजके स्थितिः ॥ वायुभूमिजलानां च तत्वानि तवदाखिले ॥ ७२ ॥ स्थितान्यतः सप्तमे । ॥ ॥

ए॰ न॰ र॰
१०

चानवेदाखिलं धृतं॥ अष्टमेतद्धिपर्यासंस्थितं चानवरवाजं॥७३॥ वह्निवायुभुवानां च फरहायां त्रितत्वकं॥ तस्माच्चन
वमे गेहे फरहास्थापनं कृतं॥७४॥ दशमेन किखण्डं चवै परीत्या चस्थापितं॥ वायुभूम्योश्च वह्नेतत्वेकजु दाखिलखं
डके॥७५॥ तस्मादेकादशो गेहे खंडकजु लदाखिलं॥ द्वादशेतद्धिपर्यासं कवजुलखाखिजकं धृतं॥७६॥ जमानसु
कले जन्मानखिवाच चतुष्टयम्॥ त्रयोदशे शक गेहे तिथ्यां वै षोडशे धृतं॥७७॥ एवं चरव्यायां पंक्त्यां ज्ञेयं चतत्क्रमं बुधैः
॥ परंत्वयमक्षरेण क्रमं म्लेछैः प्रकीर्तितं॥७८॥ अस्माहारव्यश्च पंक्त्यश्च स्थापने कारणं गृहे॥ न दृष्टं न श्रुतं तत्समात्त
त्येव धृतं मया॥७९॥ कारणं समपंक्तेश्च कृतं पूर्वानुसारतः॥ पुनश्च सुखबोधार्थं क्रमं च लिखितेधुना॥८०॥ शकु
नस्य क्रमं पूर्वं प्रोक्तमबदह क्रमं॥॥ इदानीं ब्रुवते पश्चाद्धि जदहाद्यं यथाक्रमात्॥८१॥ लहाच १ हुमरा २ नुस्तुतवा
खिजं ३ चवयाजवं ४ कजु लखाखिजे ५ जतमे ६ चातवेरखाखिजतया ७॥८२॥ अंकीश ८ मुकला ९ कजु द्दा खिल १०
फरहाभिधं ११॥ तुस्तुह्दाखिल १२ नकी १३ चानवदाखिलं १४ नखिवा भिधं १५॥८३॥ जमात १६ मवदहे पंक्त्यां क्र

राम
१०

मणकथितंमया॥ फरहा १ चलह्या २ चातवेदाखिलं ३ चवयाजकं ४॥ ०४॥ तरिखा ५ कवजुलखारिजे ६ हुमरां
७ कीश ८ कौतथा॥ नुसुनुलखारिजं ९ चोकले १० जतमे ११ नुसुदाखिलं १२ अनवेखारिजं १३ चेवनकी १४ कवु
लदाखिलं १५ जमानं १६ विजदहारव्यायांपंक्त्यामेवक्रमेणाच॥ ०६॥ लह्या १ हुम्रा २ वयाजारव्य ३ मंकीश ४ मुक

१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		शकुन
२	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		अवूदहू
३	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		विजुदहू
४	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		अवजद १२३४
५	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		मिजाज
६	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		हरफा
७	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		मस्सहा

र.न.र.
११

लापूभिधं॥ कडु हास्विलं६ फरहा७ नकी८ चातवदास्विलं९॥८७॥ नरिखा१० नुस्नुनखासिजं११ कडु लखासिजं१२
नथ्या॥ १३जनमा१३ नवखासिजे१४ नुस्नुद्दास्विल१५ जमानके१६॥८८॥ अञ्जु दाख्येचपंक्त्यांवैक्रमेणाग्राकलानि
वैकवजुदास्विलं१ चातवदास्विलं२ चजमानकं३॥८९॥ वयाज४ मुकला५ लहा६ हुम्मा७ कवजुलखासिजं८
नुखुनुलखासिजं९ फरहे१० जनमे११ नरिखाभिधं१२॥९०॥ अंकीश१३ नुस्नुदास्विले१४ नकी१५ चातवखासिजं
१६ मिजांजाख्ये चपंक्त्यांवैखाण्डाभिकथितानिवै॥९१॥ लहां१ कीशौ२ जौहुम्मा३ वयाजो४ नुस्नुद्दास्विलं५
नुस्नुनखासिजकं६ चैवातवदास्विल७ खासिजो८॥९२॥ फरहा९ चनकी१० [illegible]स्नुद्दास्विलं११ खासिजं१२ नथ्या
॥जमान१ मुकले१४ जनमे१५ नरिखा१६ चाक्षरक्रमे॥९३॥ लहा१ चातवदास्विल२ मनवे खासिजे३ जनमा४
फरहाख्याः५॥ हुमरा६ नकु७ कला८ ख्याः नुस्नुनखासिज९ दास्विलाभिधोक्रमशः॥९४॥ कवजुद्दास्विल११
खासिज१२ वयाजं१३ कीशानि१४ खण्डकानिस्युः॥ १५जनमा१५ नरिखा१६ वैक्रमेवस्महाख्यायां१७॥ एवंपं

राम
११

क्तिक्रमंप्रोक्तंसप्तानांपृथक्पृथक्॥प्रयोजनंचसर्वेषांपूर्वेलिखितवान्किल॥९६॥खण्डप्रस्तारकेयत्रगृहे
चपतितंकिल॥शकुनादिपंक्तिकेचैवतद्गृहेबलवान्भवेत्॥९७॥द्विरस्त्या३दिके१गृहेतत्रयदिस्यादधिकंबले
॥नोचेन्न्यूनबलंज्ञेयंबलमेवं विचारयेत्॥९८॥दृष्टेर्बलंतृतीयंस्यात्तत्प्रकारंलिखाम्यहम्॥पश्यंतस्त्वन्योन्यखं॥
डानिसमंचसमंतथा॥९९॥द्वादशेष्वेवगेहेषुनाग्रेदृष्टिःप्रजायते॥स्वेनशुभेनमित्रेणखण्डयत्रनिरीक्षितं
॥१००॥तत्खंडंबलसंयुक्तमेवंज्ञेयंविचक्षणैः॥पापेनशत्रुणावापिदृष्टंचेन्निर्बलंभवेत्॥१०१॥प्रश्नस्य॥
शकलंचेत्स्याद्बलयुक्तंतुकार्यकृत्॥निर्बलंचेत्तदाकार्यनाशोज्ञेयःसदाबुधैः॥१०२॥तस्माद्बलाबलंपूर्वंनि
रीक्ष्यचफलंवदेत्॥एवंबलविचारेतुरत्नंज्ञेयंद्वितीयकं॥१०३॥इतिश्रीबलविचारेद्वितीयरत्नंसमाप्तम्॥ः॥
अथप्रश्नोपकरणज्ञानार्थंतृतीयरत्नं॥ उपकरणंविनासर्वेकार्यसिद्धिर्नजायतेतस्मात्त्वंप्रथमंवक्ष्येउपकर
णंचषड्विधं॥१॥तेषांज्ञानंयदानास्तिप्रश्नंतस्यवृथाभवेत्॥तेषांनामान्यहंवक्ष्येतथातेषांचलक्षणं॥२॥मर

रश्मिवत्तत्र रेखानां समुत्थं ततोसौ खे

स्व.र.
१२

तिवाहुं प्रथमं १ मन्यदिमतिजाजकं २ ततीरकं तृतीयं च ३ तकरारं चतुर्थकं ४ ॥ ३ ॥ पंचममिन्‌किलावं च ५ षष्ठं
चैव वलावलम् ॥ षेषां ज्ञानं भवेदेषां प्रश्नसिद्धिः सदैव हि ॥ ४ ॥ सर्वेषां मूलभूतं हि पाशकं परिकीर्तितं ॥ तदभावे
विधिं वक्ष्ये शकलोत्पादने धुना ॥ ५ ॥ स्वासं नियम्य रेखां वृत्ताकारं च कारयेत् ॥ तस्योपरि त्वसंख्यां च रेखां
कृत्वैकश्वासया ॥ ६ ॥ रेखां कतुल्य शकलं शकुनस्य क्रमेण च ॥ प्रथमं स्थापनेन तस्मात्सप्तमं च द्वितीयकं ॥ ७ ॥
तत्सप्तमं तृतीयं तत्सप्तमं च चतुर्थकं ॥ तेभ्यः प्रस्तारकं कुर्यात्पूर्वोक्तेनैव वर्त्म ना ॥ ८ ॥ षोडशाधिकैरेखायां षो
डशं पातयेत्ततः ॥ शेषांकेनैव शकलं वेदसंख्यं च कारयेत् ॥ ९ ॥ प्रस्तारं पूर्ववत्कृत्वा पाशकासंभवे सति ॥ पाश
के विद्यमाने तु पाशकेनैव कारयेत् ॥ १० ॥ प्रथमं नामानि षट्च्यात्मम [illegible] तेन व्यस्तेन भाषितं ॥ इदानींस्व स्वकेस्था
ने कर्म्मेण चैव वदाम्यहं ॥ ११ ॥ प्रश्नार्थे पाशकं क्षिप्त्वा प्रस्तारं कारयेत्सुधीः ॥ इन्किलावं ततस्तस्य प्रस्तारस्य च का
रयेत् ॥ १२ ॥ इन्किलावं विना प्रश्नं तथ्यतां नैव जायते ॥ तस्मादावश्यकं कुर्यादिन्किलावं सदा बुधैः ॥ १३ ॥ इति

राम
१२

कश्चिन्निगदितेन सर्वेषां मतं त्विदम्॥ आद्यं तस्य मतं प्रोक्तं साहित्यमिन्किलावकं॥१४॥ तस्माच्च तन्मतेनादौ विन्किलावं च कथ्यते॥ परं त्वावश्यकं नास्ति सर्वेषां च मते किल॥१५॥ सर्वेषां संमतं श्रेष्ठं सर्वप्रश्नस्य कारणं॥ इन्किलावं च प्रथमं कथ्यते निचमत्कृतं॥१६॥ प्रथमं पंचमं हत्वा षष्ठं चैव द्वितीयकं॥ तृतीयं सप्तमं चैव चतुर्थं चाष्टमं तथा॥ नष्टुद्भवा निखण्डानि चत्वार्यादौ लिखेत्पुनः॥ पूर्वोक्तेनैव मार्गेण प्रस्तारं कारयेत्सुधीः॥१७॥ तस्मात्सर्वाणि प्रश्नानि कथयेत्प्रश्नको विदः॥ प्रश्नं च तथ्यतो यानि गुणवर्णोपमान्यथा॥१८॥ इन्किलावाद्वयमाद्यमुपकरणं निरूपितं॥ वलावलविचारे च द्वितीयं परिकीर्तितं॥२०॥ मरातिवाद्वयं तृतीयं विधिं तस्य वदाम्यहं॥ पंचधातस्य नामानि प्रोच्यते प्रवनोदिते॥२१॥ चतुर्विंदुः कवाईस्यात्सुंमासीपंचविंदुकः ∴∵∴ ⁝ सुदासीषष्ठविन्दूनां ∺∻∺ ⁝ ⁝ सवाईसप्तविंदुकः ⁝⁝⁝⁝ ॥२२॥ अष्टविन्दुस्समानी ⁝ स्यादेवं मरातिवाद्वयं॥ प्रयोजनं त्वं वे तस्य प्रश्नस्य समये धुना॥२३॥ आद्यं पंचमयोर्वैरं वैरं चद्व्यब्धि ८ संमिते परं स्वल्प वैरं चलो केजिद्दृति

र.न.र.
१३

कथ्यते॥२४॥तथापिकार्यसंसिद्धेविघ्नकर्त्ताभवेत्किल॥निर्वैरंचतृतीयंस्यादेवंज्ञेयंविचक्षणैः॥२५॥सर्वाणि।
खण्डकान्यत्रप्रस्तारेजिह्वकेगृहे॥स्थितानिविघ्नकर्तॄणिशकुनस्यक्रमेणवै॥२६॥इमंतिजाजंचतुर्थमुपकरणंनि
रूप्यते॥द्वाभ्यांजातंचयत्खण्डंज्ञेयमिमतिजाजकं॥२७॥शुभाभ्यांयदितज्ज्ञानंकार्यसिद्धिस्तदाभवेत्॥अशु।
भाभ्यांचतज्ज्ञानंकार्यसिद्धिर्नजायते॥२८॥शुभाशुभाभ्यांतज्ज्ञानंस्वल्पकार्यकरंस्मृतं॥चतुर्थमुपकरणंकथि
तंपंचमंशृणु॥२९॥नसीराख्यंचसर्वेषांमुख्यंज्ञेयंविचक्षणैः॥व्याख्यानंक्रियतेतस्यतज्ज्ञानेप्रश्नसिद्धिकृत।
॥३०॥आद्यंगेहंप्रश्नकर्तुश्चज्ञेयंसंबंधाच्चापरेषांगृहाणि॥तेभ्यःकुर्यात्तस्यप्रश्नानितज्ज्ञैः॥३१॥कोप्यागत्य
प्रश्नमेवंब्रुवाणःमत्पुत्रस्यस्यात्लकस्यार्थलाभः॥आद्यंगेहंप्रश्नकर्तुश्चज्ञेयंतस्मात्तत्सुताख्यंतस्यपुत्रस्यज्ञे
यं॥३२॥तस्मात्खण्डात्सप्तमंपुत्रवध्वास्तत्तार्तीयंतस्यभ्रातुश्चज्ञेयं॥तद्द्रव्यस्यतद्द्वितीयंप्रदिष्टमेवंचाद्यात्तद्धन
स्यैववित्तं॥३३॥संबंधाद्धैप्रश्नगेहानिबुध्वासर्वेषांवैप्रोक्तरीत्याचतस्य॥प्रश्नंसिद्धिसर्वार्थंजायतेचतस्मा

राम
१३

नत्र.४

*लेयानिबासंख्यकानिगृहाणि ४

ज्ञेयंसर्वथातस्यज्ञानं॥३३॥एवंनसीरकंप्रोक्तमुपकरणंचपंचमं॥तकरारख्यंचषष्ठंकथ्यतेयवनोदितं॥३४॥
एकस्थानस्थितेखंडेसे वहिन्यादिकेपुनः॥आगतंतकरारारख्यंतज्ज्ञेयंम्लेच्छभाषया॥३५॥पुनरुक्तिश्चतस्यैव
संज्ञाज्ञेयास्वशास्त्रके॥प्रयोजनंचतस्यैवकथ्यतेयवनोदितं॥३६॥प्रश्नस्यशकलंयच्चपुनःस्याद्यत्रवेश्मनि॥
तद्दशेनफलंज्ञेयंपूर्वोक्तेनैववर्त्मना॥३७॥शुभस्थानेशुभंज्ञेयमशुभेचाशुभंवदेत्॥जिद्दस्थानेत्वशुभदमन्यत्र
त्वतिशोभनं॥३८॥ज्ञात्वोपकरणंयश्चप्रश्नंचकुरुतेयदि॥प्रश्नंचतस्यतांयातित्रिगुणवर्त्तोपमोन्यथा॥३९॥
इतिश्रीमन्नाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृतेरत्ननवरत्नेप्रश्नोपकरणंतृतीयरत्नंसमाप्तम्॥०॥अथप्र
श्नकथनप्रकारेचतुर्थरत्नम्॥०॥प्रश्नमूलानिप्रश्नानांगेहानिकथितानिवै॥पूर्वैर्यत्तत्प्रवक्ष्यामिप्रश्नगेहानि
चादरात्॥१॥तनोश्चावयवस्यापिसुखस्याप्यसुखस्यच॥जीवनस्याप्यायुषश्चजन्मस्थानस्यचापियत्॥२॥
वलस्यकार्यारंभस्यप्रयत्नस्यसुखस्यच॥नृपनीतिश्चशांतेश्चज्ञेयानिप्रथमग्रहात्॥३॥धनस्यतत्सहायस्य

पार्श्वस्थमनुजस्यच॥जीविकायासहायस्याप्यागमस्योद्यमस्यच॥४॥क्रयविक्रययोश्चापिप्रश्नमाढ्यंवरा
कयोः॥दातृकृपणयोश्चापिप्रश्नोज्ञेयोधनालयात्॥५॥सहोदराणांबंधूनांभगिन्याःस्वप्नविद्ययोः॥समीपग
मनस्यापिधातुश्रायकनयोरपि॥६॥देहकंयस्यभृत्यस्यस्वधर्म्माचरणस्यच॥देवालयादिकानांचसवाच्योसह
जालयात्॥७॥क्षेत्राणांचगृहाणांचस्थितेश्चापिपितुस्तथा॥भूगतस्यकृषेश्चापितथाजनपदस्यच॥८॥वृक्षा
दीनांरोपणस्यमृतकस्यस्थलस्यच॥कार्याणांपरिणामस्यप्रश्नोवाच्यःसुहृद्गृहात्॥९॥पुत्राणांचसमुदोदूतप्रेषि
तस्यागमस्यच॥स्नेहस्यक्षेमपत्रस्योदन्तस्यवासस्तथा॥१०॥मांगल्यस्यप्रसन्नस्यकौतुकाधेययोस्तथा॥शु
भाशुभंचगर्भस्यशिल्पस्यसुहृदस्तथा॥११॥वृद्धेःशुभाशुभंचापिपितृवित्तस्यवापियत्॥मोदकोवस्तुनश्चा
पिप्रश्नोवाच्यःसुतालयात्॥१२॥रोगाणांदूषकानांचदासीनांचशुभस्यच॥गर्भचेष्टकयोश्चापिपशूनामल्प
देहिनां॥१३॥ऋणयाचनस्यचौराहृतस्यधनस्यच॥संतोषस्यचशत्रूणांप्रश्नोवाच्योरिगेहतः॥१४॥पत्नी

नांचैवभर्तृणांस्वीकारस्यरिपोरपि॥युग्मोद्यमस्यचौरस्यवादस्यागमनस्यच॥१५॥स्थानांतरेस्थितार्थस्यजयस्यमैथु
नस्यच॥परदेशस्यस्वीयस्यसवाच्योसमममगृहात्॥१६॥भयस्यमृत्योःशोकस्यचिंतायादुस्थितेरपि॥ऋणादान
स्यक्लेशस्यदुर्जनस्यागमस्तथा॥१७॥मीनराशेश्चनयानश्चधनस्यगिरिकोटयोः॥बहुकोष्टप्रहर्त्तेश्चाप्यालसस्य
च्चम्मगृहात्१८॥धर्मस्यव्याधिचारस्यातिदूरेगमनस्यच॥भाग्योदयस्यदानस्यतथावैस्वमविद्ययोः॥१९॥स्वा
भीष्टवसेवायाःपतित्वस्याश्रमस्यच॥स्थापितस्यापिद्रव्यस्यसवाच्योनवर्मात्गृहात्॥२०॥राज्याधिकारयोःकी
र्तेःश्रेष्ठत्वस्यनृपस्यच॥वत्लनंत्रोद्यमस्यापिऔषधस्यगुरोरपि॥२१॥जनन्याश्चापिसेवायामघानांमंत्रयंत्रयोः
॥स्वज्ञातःस्वामिनश्चापिवैद्यानंदशमाद्गृहात्॥२२॥मित्रस्यचमनीषायाःमंत्रिणःसात्विकस्यचस्वाभीष्टलाभ
सिद्धेश्चाशायाभाग्योदयस्यच॥२३॥अमात्यस्यन्यायकर्त्तुरीश्वरस्यस्तुतेरपि॥सत्यासत्यस्ययःप्रश्नोवाच्यश्चै
का१२दशालयात्॥२४॥दृषाद्युन्नतदेहीनांपशूनांवंधनस्यच॥शत्रोःकारागृहस्यापिऋणस्यमोचनंतथा॥

॥२५॥ बंधस्यस्यपुरुषस्यमुक्तेश्चापिमयस्यच॥ वाधायाःमोचनस्यापिसवाच्योद्वाद१२शाल्लयान्॥ २६॥
एतानिप्रश्नगेहानिज्ञात्वास्वस्यपरस्यच॥ अन्यान्यपिचगेहानिसंबंधाज्ज्ञायतांपुनः॥ २७॥ एवंप्रश्नगृहंज्ञा
त्वापुनःप्रश्नंविचारयेत्॥ सर्वेषांप्रश्नजालानांत्रयोभेदाभवंतिहि॥ २८॥ खारिजंनिर्गमंप्रोक्तंदाखिलंचागमा
भिधं॥ साबितंस्थिररूपंचभेदाःप्रश्नस्यकीर्तिताः॥ २९॥ एभ्योवहिश्चप्रश्नानिस्वल्पानिसंतिभूतले॥ मुष्टिप्र
श्नमूकप्रश्नंचवर्षपत्रस्यसाधनं॥ ३०॥ अवधेःकार्यसंसिद्धेश्चौरस्यनामसाधनं॥ एतेषांपंचप्रश्नानामिन्किला
वंनकारयेत्॥ ३१॥ पासकोन्याचप्रस्तारानेषांसिद्धिश्चजायते॥ एवंज्ञात्वाप्रश्नगेहानिपूर्वंपश्चाज्ज्ञात्वानिर्गमा
दींश्चभेदान्॥ ३२॥ शुद्धेकालेपासकौक्षेपणीयौस्मृत्वादेवंस्वीयमाचार्यकंच॥ ताभ्यांप्रस्तारकंकु
र्यादिन्किलावंततःपरं॥ ३३॥ बलाबलादिकंसर्वंज्ञात्वाप्रश्नंविलोकयेत्॥ तद्विधिंचप्रवक्ष्यामियेनसिद्धिर्भ
वेत्किल॥ पाशकोन्याच्चप्रस्तारादिन्किलावोङ्कवात्तया॥ ३५॥ द्वाभ्यांप्रस्तारकाभ्यांवैप्रकाराभ्यांफलंवदेत्॥

॥प्रथमं पाशकोन्याञ्च प्रस्तारास्त्रक्ष्मनिर्णये॥ ३६॥ विधिं वस्येतनः पश्चादिन्किलावस्यकथ्यते॥ प्रक्ष्मगेहं च
मुखंस्यान्सुकरास्व्यं च तुर्दशं॥ ३७॥ धर्म्माधर्म्मस्यवेतारं त्ते यं पंचदशं गृहं॥ सर्वेषांप्रक्ष्मजालानांस्थानं ज्ञेयं त्र
यं किल॥ ३८॥ निर्गमं यदि प्रक्ष्मं स्यात् खारिजं चेद्गृहत्रये॥ तदा कार्यस्यसंसिद्धिं वदेद्रमलकोविदः॥ ३९॥ शुभं
चेत्सुखरूपेण श्रमेणवा शुभं वदेत्॥ मारानिवादिमपित्ना च्चा प्रक्ष्मं च ततो वदेत्॥ ४०॥ दाखिलं चेन्न सिद्धिः
स्याच्छुभे सत्य श्रमस्तथा। अशुभे श्रमवाहुल्यान्कार्यसिद्धिर्न जायते॥ ४१॥ साबितेकार्यसंसिद्धेराशास्यान्न
तुकार्यहत्॥ मुन्कलीबेचिरात्सिद्धिः पूर्णः स्याच्च शुभेयदि॥ ४२॥ अशुभे चिरकालेन स्वल्पकार्यस्य साधनं॥
एवं निर्गमप्रक्ष्मं च सं विचार्य वदेत्फलं॥ ४३॥ प्रक्ष्मंस्यादागमाख्यं च दाखिलीस्या गृहत्रये॥ कार्यसिद्धिस्तदा।
ज्ञेया शुभे शीघ्रं श्रमं विना॥ ४४॥ अशुभे श्रमवाहुल्याद्दिलं वान्कार्यसिद्धिकृत्॥ खारिजं चेन्न सिद्धिः स्याद्दा।
श्रमश्च शुभे सति॥ ४५॥ असतिवहुकष्टं च कार्यसिद्धिर्न जायते॥ साबितेकार्यसिद्धिश्च शुभं चेत्स्याद्दिलंवि

स्व रस्य

तः॥४६॥अशुभेनैवसिद्धिःस्यान्मध्यमेनैवकार्यकृत्॥शुभाशुभेपूर्वरूपेसु क्षीबेनसिद्धिकृत्॥४७॥स्थि
रप्रश्नेसाविनंचेद्दीर्खिलंघाभवेद्यदि॥तदाकार्यंस्थिरंसौख्यांछुभेपापेचकष्टतः॥४८॥खारिजेमुन्कली
वेचस्थिरस्कार्यस्यनाशकृत्॥एवंसर्वाणिप्रश्नानिसंवदेत्प्रश्नकोविदः॥४९॥त्रयोन्योन्यविरोधिन्यस्त।
थाचकथयेत्कथं॥द्वौचेत्स्यादेकरूपीएग्यावेकःस्यात्पृथगेवहि॥५०॥तदाफलंकथंवाच्यंरम्ले प्रश्नको
विदैः॥परस्परान्यरूपेतुद्वयोश्चापित्रयस्यच॥५१॥तदायुक्तिंप्रवक्ष्यामिपूर्वशास्त्रानुसारतः॥प्रश्नगेहे
चयत्त्व एंडंतेनहन्याच्चतुर्दशाम॥५२॥पूर्वोक्तेनैवमार्गेणताभ्यांजातंचखण्डकं॥तेनपंचदशंहन्यादेवं
यच्छकलंभवेत्॥५३॥खारिजादिस्वरूपेणनिर्गमादिफलंवदेत्॥पूर्वोक्तेनैवमार्गेणशकलस्यस्वभा
वतः॥५४॥शुभाशुभस्वरूपेणाश्रमाच्चश्रमतोवदेत्॥एवंसर्वाणिप्रश्नानिकथयेदेकवर्त्मना॥५५
कार्याण्येवंसर्वप्रश्नानिविद्वान्भिःसंदिग्धंसंवदेत्पृच्छकस्य॥स्थानेरम्लेस्वीयमाचार्यकेपि विश्वा

सम्प्रोत्यम्लमसिद्धिस्तदा स्यात् ॥ ५६ ॥ इन्द्रिकालावोन्त्यप्रस्तारात्प्रथमस्य विधिः कथ्यते ॥ इन्द्रिकालावोन्त्यप्रस्तारे
तिथियोगेहे सदैव हि ॥ ५७ ॥ जमातैव भवेत्तेन सर्वाणि च विलोकयेत् ॥ खारिजाभ्यां च तत्काले खारिजं कार्य
सिद्धिकृत् ॥ ५८ ॥ दाखिलाभ्यां यदि भवेद्दाखिलसैव सिद्धिकृत् ॥ सावित्ताभ्यां स्थिरं कार्यं मुन्कलीवान्तवाथि
जाहूयं ॥ ५९ ॥ शुभे च शाकविश्वासे कार्यसिद्धिस्तदा वदेत् ॥ अशुभे यदि तेखण्डे कार्याभावस्तदा वदेत्
६० ॥ मध्यमे पदिने खण्डे बलाढ्ये पूर्णकार्यकृत् ॥ निर्बले स्वल्पसिद्धिः स्यादिन्द्रिकालावोन्त्यकाहदेत् ॥
॥ ६१ ॥ एवं प्रस्तारकाभ्यां च प्रश्नानां कथ्यते विधिं ॥ पाशोत्स्यादिन्द्रिकालावाच्च कथितं पूर्वसंमतं ॥ ६२ ॥ इन्द्रदा
नीं कथयिष्यामि चमत्कारं परं ॥ गोपितं सर्वग्रंथेषु मया च प्रकटीकृतं ॥ ६३ ॥ प्रातश्चोत्थाय स्वगुरुं रम्ल।
शास्त्रस्य पारगः ॥ हृदि ध्यात्वा जपेन्मंत्रं ततो मनसि धारयेत् ॥ ६४ ॥ आगमिष्यंति प्रश्नार्थं मनुष्याः कति सं।
ख्यकाः ॥ अथ तेषां विचारार्थं पाशकौ क्षेपयेत्ततः ॥ ६५ ॥ प्रस्तारं पूर्ववत्कृत्वा तत्र प्रथमं विलोकयेत् ॥ प्रथमा

दान्दपं १६खण्डप्रस्तारेस्वगृहेस्थितं ॥६६॥ विजदहस्यक्रमेणैवगेहतुल्यंजनागमं ॥ विजद्दहेस्वगृहेनास्तिखण्डेनै
वागमिष्यति ॥६७॥ एवंजनानांसंख्यांचनिश्चित्यचननःपरं ॥ प्रथमादिपृच्छकानांचविचारेचपृथक्पृथक्
॥६८॥ प्रस्तारंपूर्ववत्कृत्वातेभ्यःप्रथमंविलोकयेत् ॥ किंप्रथमंकीदृशंतस्यकारणंभेदसंयुतं ॥६९॥ सिद्धासिद्ध
युतःसर्वंनिश्चित्यलेखयेत्पटे ॥ सपुमान्पूर्णपाणिर्वारिक्तपाण्यागमिष्यति ॥७०॥ तदुद्देशंसमाश्रित्यप्रस्ता
रंकारयेत्सुधीः ॥ आद्य१बिम्बोद्भवंखण्डंलाभ११शाको१४द्भवंतथा ॥ अनयोर्योगतःखण्डंप्रस्तारेवर्त्ततेयदि
॥ तदापृष्टापूर्णपाणिःरिक्तपाणिस्तुचान्यथा ॥७२॥ तस्यहस्तेकिमत्रास्तिधातुमूलादिकंतथा ॥ पूर्वोक्तप्र
कलेबिन्दुरग्नेद्रव्यादिकंवदेत् ॥७३॥ वायुबिन्दुश्चजीवोन्यंजलबिंदोःफलादिकं ॥ धराबिन्दोश्चमूला
द्यमाकरोत्यंतुतावदेत् ॥७४॥ द्वित्र्यादिबिन्दुकेमिश्रंतेनैवचवदेत्सुधीः ॥ पूर्वोक्तप्रश्नस्यविधिंवक्ष्येशिष्य
हितायच ॥७५॥ लोकानांरंज नार्थंचलिखितेहिचमत्कृतं ॥ तत्प्रश्नस्यविधिंवक्ष्येसाधकानांसुखायच

॥७६॥ सर्वेषां प्रश्नजालानां प्रकारं च चतुर्विधं ॥ मनोभिप्रायं प्रथमं कारणं च द्वितीयकं ॥७७॥ प्रश्नभेदं तृती
यं च सिद्धासिद्धं चतुर्थकं ७८ एतेषां साधनं वक्ष्ये साधकानां सुखाय च ॥ ७८॥ चतुर्णामपि भेदानां प्रश्नगेहा
नि कथ्यते ॥ क्रमात्केंद्रस्य खण्डानि शाकुनस्यापराणि च ॥ ७९॥ प्रस्तारे केन्द्रखण्डानि क्रमेण कथितानि
वै ॥ तथा विष्वादि चत्वारि प्रस्तारस्य क्रमेण वै ८०॥ साक्षिभूतानि तेयानि तथा साक्ष्यपराणि च ॥ प्रस्तारे ।
स्व स्व गेहाच्च पंच ५।८।११।१४ पंच क्रमेण च ॥ ८१॥ शाकुनक्रमेण खण्डानि केन्द्रस्यानि ≡ ≡ ⁝ ⁝ चतुष्टयं
॥ साक्षिभूतानि प्रस्तारे विष्वादीस्त्व १३।१४।१५।१६। चतुष्टयम् ॥ ८२॥ परस्परं क्रमाड्न्या ज्ज्ञानं दलचतु
ष्टयम् ॥ तत्क्रमेण पृथक्स्थाप्यं द्वितीयविधिरुच्यते ॥ ८३॥ प्रस्तारे केन्द्रखण्डानि तथा साक्षिदलानि च
५।८।११।१४॥ पूर्वक्रमेण तान्यत्र परस्परहतानि च ॥ ८४॥ तदुद्भवानि खण्डानि पृथक्स्थेनापि योजय
त् ॥ क्रमेण तेभ्यः चत्वारि जातानि शाकलानि वै ॥ ८५॥ तेभ्यः क्रमात्फलं वाच्यं शाकुनस्य क्रमेण च ॥ शुभा

शुभवसैनैव सिद्धासिद्धिंक्रमाद्वदेत् ॥८६॥ तत्खण्डे शकुनेयत्र गेहेतस्य तहायतः ॥ मनोभिप्रायं प्रथमे द्वि
तीये प्रश्नकारणम् ॥८७॥ तृतीये प्रश्नभेदं स्यात्सिद्धासिद्धं चतुर्थकम् ॥ अनेनैव प्रकारेण मूकप्रश्नं च का
रयेत् ॥८८॥ एतेषां वै चतुर्णां च उदाहरणं कथ्यते ॥ शिष्याणां सुखबोधार्थं परोपकरणाय च ॥८९॥ कोप्या
गत्य कृतप्रश्नो रमलज्ञ विचार्यतां ॥ अभिप्रायं कारणं च भेदं सिद्धं चतुर्थकम् ॥९०॥ एकेनैव च प्रश्नेन
पृथक्क्रमेण चत्वारि विद ॥ तत्र स्थि म्वापाशकं च जातानि शकलानि वै ॥९१॥ फरहा
प्रथमे स्थाने जमातं च द्वितीयके ॥ तृतीये च चतुर्थे च कजु लखाजिकं तथा ॥९२॥
वै ॥ चतुर्णामपि भेदानां हेड्डखण्डे च वर्त्तते ॥९३॥ तथा
तेभ्यो जातानि खण्डानि प्रस्तारे द्व स्यतानि
हेड्डे साक्षिभूते पूर्वं च कथितं मया ॥ अभिप्राय गृहं चाद्यं लह्यानं शकुनस्य च ॥९४॥ तस्य साक्षिविष्व
खण्डं प्रस्तारे फरहाभिधं ॥ तयोर्योगे समुत्पन्नं कजु हाखिल संज्ञकम् ॥९५॥ पुनर्द्वितीय शाकलं प्रस्ता

रेप्रथमेगृहे॥ फरहारख्यं॥ तथासाक्षीप्रस्तारेपंचमेनकी॥ ८६॥ तयोर्घातेसमुत्पन्नमिजन्मा ३ शकलं
तथाकज्जुहाखिलं॥ मिजन्माभ्यां॥ नुखुद्दाखिलकं॥ भवेत्॥ ८७॥ शकुनस्यक्रमेनस्यस्थितिश्चैकाद
शेगृहे॥ तज्ज्ञेयमभिप्रायस्यगृहं चैकादशाभिधं॥ ८८॥ लाभादीनांविचारश्चवर्त्ततेतवमानसे॥ इदानीं
कारणस्यापिकथयिष्ये उदाहृतिं॥ ८९॥ कारणस्यगृहंतुर्यंशकुनस्यजमान्तकम्॥ ३॥ लह्यानं॥ तस्यसा
क्षीस्यात्प्रस्तारेशक्र१४ खण्डके॥ ९०॥ तयोर्घातात्समुत्पन्नंलह्यानं॥ शकलंतथा॥ पुनर्द्वितीयप्रस्तारे
सुखेध्कज्जु लखवारिजं॥ ९१॥ साक्षीखण्डंचप्रस्तारेलह्यानंचाष्टमेगृहे॥ तयोर्घातेसमुत्पन्नंवयाजश
कलं॥ तथा॥ ९२॥ लह्यानाख्यवयाजाभ्यांजातंकज्जु लखवारिजं॥ शकुनस्यक्रमेणैवतस्यगेहंतृतीयकम्
॥ ९३॥ भ्रात्रादीनांचतज्ज्ञेयंसमीपगमनस्यच॥ तस्मात्तत्कारणेनापिलाभादीनांचचिंतनम्॥ ९४॥ इदानीं
प्रथमभेदस्योदाहृतिंचलिखाम्यहम्॥ भेदस्यगृहं शकुनेनगमंकीश॥ खण्डकम्॥ ९५॥ प्रस्तारस्यपंचदशे

शास्त्रीकत्रुलदाखिलं॥ २ ॥ तयोर्घातात्समुत्पन्नंकुमराख्यं ३ दलंतथा॥ १६॥ पुनर्द्वितीयप्रस्तारेतुसुद्दाखि
लं २ समम्॥ प्रस्तारेसाक्षिखण्डंचलाभेचतुसुद्दाखिलं २ ॥ १७ ॥ तयोर्घातेसमुत्पन्नंशाकलंचजमानकम् ३
॥ कुम्भा ३ जमानयो ३ र्घातेजातंकुम्भाख्यं ३ खण्डकम्॥ १८॥ शाकुनस्यक्रमेगेहेत्वष्टमेसंस्थितंकिल॥ तस्मा
त्तौ राशाकादीनांभेदंतेचैववर्त्तते॥ १९॥ इदानींसिद्ध्यसिद्धेश्च उदाहरणंलिख्यते॥ सिद्ध्यसिद्धेर्गृहंत्वष्टं १०
शाकुनेतुसुनवारिजम्॥ ११०॥ लह्यानंसाक्षिभूतंचप्रस्तारेषोडशेगृहे॥ तयोर्घातात्समुत्पन्नंखंडंकुम्भा ३ भि
धानकम्॥ १११॥ पुनर्द्वितीयप्रस्तारेदशमेचजमानकम् ३ ॥ साक्षिखण्डंचलह्यानं ३ प्रस्तारेचेन्द्र १० खण्ड
के॥ ११२॥ तयोर्घातात्समुत्पन्नंखण्डंलह्यानं ३ संज्ञकम्॥ कुम्भालह्यानयोर्घातेजातंतुसुनवारिजम्॥
११३॥ अस्यखण्डस्यसौम्यत्वात्कार्यसिद्धिश्चजायते॥ परन्तुशाकुनेचास्यगेहमाका १ ख्यसंज्ञकम्॥ ११४॥ त
स्मात्तृपसहायेनकार्यसिद्धिर्भवेत्किल॥ एवंचतुर्विधंज्ञानंसर्वेषांप्रश्नकेस्थितं॥ ११५॥ कथितंतुसुशिष्या

णां हितायन्व परस्य च॥ दुर्ज्जनायन दातव्यमिदं रम्लेति दुर्लभम्॥ ११६॥ एवं ब्रूयात्तर्वप्रश्नानि विद्वान् भेदान्युक्ता
नेक मार्गेण सर्वान्॥ यद्यत्र हे विशेषं च तत्तत्रेह धुनाब्रुवे॥ अस्याश्चर्यं रम्ल शास्त्रेति गोप्यं न स्मात्रो प्यं दुर्जनेभ्यः स
देव॥ ११७॥ एवं सामान्यतः प्रोक्तं सर्वगेहेषु निश्चितम्॥ ११८॥ आद्यगेहे विशेषेण चायुषो लिख्यते धुना॥ ममायुः
कति शेषं च प्रश्ने त्वेवं विधे सति॥ ११९॥ प्रस्तारे प्रथमे गेहे खण्डं तेन चतुर्थकम्॥ गुणयेत्तत्समुत्पन्नं तस्मात्त्रेयं
विचक्षणैः॥ १२०॥ दाखिले वहु रायुस्स्यात्तावि नेच न तो ल्पकम्॥ मुन्कलीवे ततो ल्पश्च खारिजे स्वल्पचायुषः॥ १२
शुभं चेत्सुखपूर्वं च पापे दुःखेन जीवनं॥ तस्यांकं च वदिष्यामि येप्याहुर्यवनाः पुरा॥ १२२॥ पूर्वोत्पन्नं च यत्खण्डं
प्रस्तारे यद्गृहे स्थितं॥ विजदहस्य गृहे तस्य यदंकं वर्त्तते किल॥ १२३॥ तदंकं चायुषो त्तेयं रम्लशास्त्रेषु गोपितम्॥ म
या प्रकाशितं चात्र सर्वेषां च हितायवै॥ १२४॥ दाखिलादि क्रमेणैव वर्षमासादि घस्रकम्॥ दिनं चैव विजानीया
दुत्पन्नशकलात्तया॥ १२५॥ उत्पन्नशकलं नास्ति प्रस्तारे यदि चेत्तदा॥ विजदहे स्व गृहस्यांकं विसेयं प्रश्नको विदैः

॥१२६॥ अंकार्थं च वदिष्यामि चक्रोद्धारं सुखाय च॥ विजद्दहस्य क्रमेणैव खण्डलेख्यं च षोडशम्॥१२७॥ तदधस्तालि
खेदूर्ध्वे क्रमात्षोडशकोष्टकम्॥ एकादिप्रथमे कोष्टे षोडशान्तं लिखेद्बुधः॥१२८॥ द्वितीयादिषु कोष्टेषु क्रमं चैव व
दाम्यहम्॥ तत्र द्वाकयोर्योगो ज्ञेयं त्वग्निम कोष्टके॥१२९॥ तमारभ्यैकवृद्ध्या च षोडशेषु लिखेद्बुधः॥ एवं षोडश
कोष्टेषु लिख्यान्यंकानि तान्यपि॥१३०॥ चक्रं च लिखितं चात्र शिष्याणां च हिताय च॥ शेषाद्यु २ षष्ठ्वविज्ञान
मेवं ज्ञेयं सदा बुधैः॥१३१॥ धनभावे विशेषश्च कथ्यते यवनोदितं॥ द्वयोः पुरुषयोर्मध्ये बहुलं धनकस्य च॥
१३२॥ एतद्विचारे प्रस्तारं कृत्वा प्रथमं विलोकयेत्॥ मुख्यस्य प्रथमं गेहं तत्संबंधाद्द्वितीयकम्॥१३३॥ द्वयोर्गेहा
च्चयद्गेहं द्वितीयं तद्धनस्य च॥ दाखिलं सावितं सौम्यं यस्य गेहे धनाख्यके॥१३४॥ तस्यैव द्रव्यं बहुलं द्वयोश्च तु
ल्यता भवेत्॥ खारिजे त्वशुभं ज्ञेयं द्रव्यं नास्तीति निश्चितं॥१३५॥ शुभे तु खारिजे स्वल्पं धनं तस्य विनिर्दिशेत्॥
शुभाशुभे मुन्कलीवे ज्ञेयं स्वल्पाल्पकं धनं॥१३६॥ संख्यायाः क्रियते प्रथमं प्रस्तारं च विलोकयेत्॥ विजद्दहस्य॥

स्वगेहे च खण्डे वै हस्यते यदि ॥ ३७ ॥ तस्यां कंकपोमार्गेण चक्रं ग्राह्यं मनीषिभिः तदंकतुल्यं द्रव्यस्य प्रमाणं क
थयेद्बुधः ॥ १३८ ॥ वराटकात्स्वर्णमुद्रापर्यन्तं कथयेत्ततः ॥ एकादिकोटिपर्यन्तं संख्या यात्रानुसारतः ॥ १३९
द्वित्र्यादि स्वगृहे चेत्स्यात्तदा तेषां च योगकृत् ॥ तदंकानां च तत्संख्या वदेद्बुध्यानुसारतः ॥ १४० ॥ एवं संख्या च सर्व
त्र वित्ते यं प्रश्नकोविदैः ॥ प्रस्तारे यदि खण्डानां विन्दहस्य गृहे यदि ॥ १४१ ॥ स्थितिर्न स्यात्तदा वाच्यं संख्या
भावस्तदा बुधैः ॥ गृहे तृतीये स्वप्नस्य फलं वक्ष्ये विशेषतः ॥ १४२ ॥ प्रस्तारस्य तृतीयं तु खण्डं च शकुनक्रमे
॥ तृतीयेन हतं ताभ्यामुत्पन्नं यद्भवेत्किल ॥ १४३ ॥ तेन प्रस्तारके खण्डं प्रथमं च नियोजयेत् ॥ ताभ्यां जातं शु
भं खण्डं तदा स्वप्नं शुभं वदेत् ॥ १४४ ॥ अशुभे अशुभं स्वप्नफलं मध्ये च मध्यमं ॥ तत्खण्डवशतः स्वप्नभेदं सर्वं
च कीर्तयेत् ॥ १४५ ॥ अधुना तूर्ये गेहे च विशेषं च वदाम्यहम् ॥ काचित्स्त्री समागत्य ब्रुवे प्रश्नं विचार्य ॥ १४६
भर्त्तारमन्यमिच्छामि पूर्वे सौम्यं द्वितीयकम् ॥ प्रथमं गृहं स्त्रियाश्च चतुर्थे प्रथमं पतेः ॥ १४७ ॥ दशमागन्तुकाम

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	अथचक्रकथनीयं
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	शकलानांकर्णः
१	३	६	१०	१५	२१	२८	३६	४५	५५	६६	७८	९१	१५	१२	१३६	मार्गणांकाः

स्यगृहंतत्तेयंविचक्षणैः॥स्त्रियःखण्डं
स्ययत्तूयोगाच्छुभंखण्डंचजायते
॥१४८॥सैवहेयंशुभंतस्यहृद्योस्मौ
स्यैवलाधिकान्॥एवंचपुरुषस्यापिविवाहेसमनूर्वयोः॥१४९॥अस्मिन्भूमितलेद्रव्यमस्तिनास्तिविचारय
चतुर्थेरिपुखण्डेनगुणयेदुकलाभिधम्॥१५०॥अतवेदाखिलंखण्डंतदाद्रव्यंचवर्त्तते॥यदिस्यान्मुक्तलीवं
तमनदावर्त्तनेवसु॥१५१॥परन्तुस्वल्पकंज्ञेयंत्वन्यथानास्तिनिश्चितं॥द्रव्यमस्तितदाकस्यांदिशिमेकथ्य
यकिल॥१५२॥संभावितस्यस्थानस्यचतुर्भागंचकारयेत्॥चतुरस्रस्यमध्येतुरेखेकार्येप्रयत्नतः॥१५३॥
तिर्यगूर्ध्वेस्वरूपेणचतुर्भागंचजायते॥पूर्वाभिमुखकेवामेपूर्वेदक्षेचदक्षिणे॥१५४॥पूर्वादधोरुत्तरंचद
क्षिणाचापिपश्चिमः॥रमलंपातयेत्तत्रप्रस्तारंकारयेत्सुधीः॥तूर्यगेहस्यखण्डस्यदिशायांद्रव्यसंस्थितिः॥९

वं पुनः पुनः कृत्वा याऽवत्स्याद्धस्तमानकम् ॥ १५६ ॥ स्थलं तावच्च कर्तव्यमगाधं च विचारयेत् ॥ अङ्गुह्रस्यं क्रमे
णैव रेखाविंदोश्च संख्यया ॥ १५७ ॥ रेखायां द्विगुणं ग्राह्यमेवं संख्यां च कारयेत् ॥ तूर्यखण्डस्य तत्तुल्यं त्वगाधं
कथयेद्बुधः ॥ १५८ ॥ अंगुलाद्धस्तपर्यंतं स्वबुध्या कथयेद्बुधः ॥ एवं भूक्षिप्तद्रव्यस्य प्रकारः कथितो मया ॥ १५९ ॥
इदानीं पंचमे गेहे प्रश्नमेव वक्ष्ये विशेषतः ॥ केनागत्य कृतः प्रश्नः सन्तानं मे भविष्यति ॥ १६० ॥ तदा प्रस्तारकं कुर्यात्तस्मात्त

पूर्व	दक्षिण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	अंगा
उत्तर	पश्चिम	२९	२०	३०	१९	२१	२२	२८	२६	२७	१८	२३	१७	१६	२४	२५	धांकाः

वैविलोकये
त् ॥ आद्यपं
चमयोर्योगात्षष्ठसप्तमयोस्तथा ॥ १६१ ॥ अनयोर्योगतः खण्डं शुभं दाखिलकं भवेत् ॥ तदा संतानकं वाच्यं भविष्य
तिन संशयः ॥ १६२ ॥ अशुभे दाखिले चैव भविष्यति मरिष्यति ॥ सा वितमुन्कलीवेच्च शुभे चेच्चिरकालतः ॥ १६३ ॥
अशुभे मुन्कलीवे च गर्भपातस्तदा भवेत् ॥ अन्यथा च न तदा नस्यात्संतानं तस्य निश्चितम् ॥ १६४ ॥ कति संख्यानि पत्या

निषद्धमेन्यवंक्तनेसति॥ आद्यसप्तमयोर्योगात्खण्डंतस्माद्विचारयेत्॥१६५॥सूर्यशाङ्के ÷ ≐ चचत्वारिषट्शुक्रस्य ÷
÷ प्रकीर्तितः॥बुधे ≡ ≡ द्वयंशशो ≡ ;पंचशने ÷ ≡ रेकंप्रकीर्तितम्॥१६६॥गुरोस्त्रयः ÷ ÷ कुजे ≡ ÷ वेदारा
हुकेतो ≡ ≐ श्रुतिर्भवेत्॥ एवंसंख्यात्रकथितः पुनरग्रेचकथ्यते॥१६७॥यद्वार्यायांचगर्भोस्तिनास्तिप्रश्नं
विचारय॥तदुद्देशसमाश्रित्यप्रस्तारंकारयेत्ततः॥१६८॥शकलंरचयेद्विद्वान्आद्यसप्तमयोगतः॥दाखिले
सावित्तेवापिजातेगर्भोस्तिनिश्चितम्॥१६९॥खारिजेनैवगर्भोस्तिमुन्कलीवेतथावदेत्॥अथवाषष्ठाद्ययो
र्योगात्पूर्वोक्तंचफलंवदेत्॥१७०॥गर्भश्चेज्जायतेपुत्रः कन्यावेतिविचारय॥सप्तमाद्यभवंखण्डंपंचस्थेन
योजयेत्॥१७१॥पुमांश्चेज्जायतेपुत्रोयोषित्कन्याचजायते॥क्लीबेचजायतेकन्याक्लीबेन्योविधिरुच्यते॥१७२
उभौपूर्वोद्भवौखण्डौपंचमंशकलंतथा॥त्रयंनपुंसकंचैवपुनरुक्तंचपार्थिवे॥१७३॥तदानपुंसकः पुत्रोजायतेनात्र
संशयः॥पंचमस्थंचशकलंयत्संख्येपुनरागतं॥१७४॥संतानंतत्समंवाच्यमग्निवाय्वोः सुतादयः॥आप्येकन्या

गर्भेयानः पार्थिवे चेच्छुभं यदि ॥ १७५ ॥ वलान्वितं तदा कष्टमिच्छाम्येवं विचारयेत् । न चेत्तत्पुनरुक्तं तु तदान्यो विधिरुच्यते ॥ १७६ ॥ पंचमस्थस्य खण्डस्यावदहेयन्गृहे स्थितिः ॥ प्रस्तारे पंचमस्थाने तस्माद्यत्संख्यकं भवेत् ॥ १७७ ॥ संतानं तावनीतस्य ज्ञेयं रम्लेषु निश्चितम् ॥ दिवावली भवेदाद्यं खण्डं च दिवसे जनिः ॥ १७८ ॥ रात्रिवलिस्तदा रात्रौ संध्यायां संध्ययोर्वली ॥ नवमस्थस्य खण्डस्य राशौ लग्नं वदेत्किल ॥ १७९ ॥ संतानं चिरजीवी स्यात्स्वल्पजीवी भविष्यति ॥ पंचमास्तमवं खण्डं शुभं चेच्चिरजीविनः ॥ १८० ॥ परन्तु शुभगेहे च प्रस्तारे जायते यदि ॥ अशुभं चेदल्पजीवी मध्ये मध्यं विनिर्दिशेत् ॥ १८१ ॥ धनाढ्यो वा दरिद्रो वा कीदृशः संततिर्मम ॥ तदा तु एकलंकायैं पंचमाष्टमयोगतः ॥ १८२ ॥ तस्मात्पंचदशात्खण्डात्कार्यसौम्यं यदा भवेत् ॥ धनाढ्यं तं विजानीयात्मध्यमेपि धनाढ्यकम् ॥ १८३ ॥ अशुभे चेद्दरिद्रस्स्यात्संख्या तस्यापि पूर्ववत् ॥ एवं पंचमगेहेषु विशेषश्च प्रकीर्तितः ॥ १८४ ॥ षष्ठे गेहे विशेषं च कथयाम्यधुना किल ॥ रोगिताः प्रथमं गेहं षष्ठं रोगस्य कीर्तितम् ॥ १८५ ॥ चतुर्थे मौषधस्य

र.न.र.

२३

पि वै द्य स्य द शमं स्मृतम ॥ द्विती यं दशमं स्थान मौ ष धस्या पि कुत्र चित ॥ १८६ ॥ एकाद शं त्वा रो ग्यस्य दी र्घ
रोगस्य द्वाद शं ॥ प्रथ मा दि गृहे सौम्यं शकलं च भवे द्य दि ॥ १८७ ॥ नस्य तस्य शुभं वाच्य मशुभ त्वेन्य था वदे
त ॥ एवं सामान्य तः प्रोक्तं विशेषं च वदाम्य हम ॥ १८८ ॥ रोग स्थाने खा रि जं च शुभं मुक्ति र्वता द श ॥ तदा तु शी
घ्रं मुक्तिः स्यात्सुखेन कथिता बुधैः १८९ ॥ अशुभे नेयदि स्यात्तां कष्टा च्छे व विलंवतः ॥ दा खिल सा बि ने वा पि
रोग मुक्ति र्न जायते ॥ १९० ॥ आग्नेया दी नि खण्डा नि षष्ठ स्थान गता नि चा ॥ पित्त वा त कफो द्भूत म जीर्ण जनि
तं तथा ॥ १९१ ॥ अथवा पार्थि वे ज्ञे यं र[illegible]रा स्थि वि कार जः ॥ लग्न स्थानान्तर गतं वा पि सत्तं त त्ते यं सुनि श्चितं १९२
रोगि णो मरण जीवन प्रश्ने लग्न शत्रु वस तो हि य द्द्लम ॥ तद्भवेद्धि निदलं वु धस्य वा रो गि णो मरण मेव निश्चि
तं ॥ १९३ ॥ अन्य खंडं यदि तत्र जायते रोगि तो मरण मेव संवदेत ॥ एवमाद्य १ नानीयं संभवै खण्ड कैः फल
वदेच्च पूर्ववत ॥ १९४ ॥ सप्तमे च गृहे चौर प्रश्ने वक्ष्ये विशेषतः ॥ हुमरा चन की खण्डे प्रस्तारे ना स्ति चेत्त दा ॥ १९५ ॥

राम

२३

नचौरेणहृतंद्रव्यंनद्रव्यंतस्यवेश्मनि॥अथवाकज्जु लखारीजमतवेखारिजंतथा॥१९६॥प्रस्तारेमास्तिचेद्द्रव्यं
नचौरेणहृतंवदेत्॥अन्यथाचहृतंज्ञेयंरमलेप्रश्नकोविदैः॥१९७॥स्वकीयःपरकीयश्चप्रश्नेत्वेवंकृतेस
ति॥प्रस्तारेसर्वेखण्डानांरेखानांविंदूनांतथा॥१९८॥रेखायांतुद्वयंग्राह्यंविंदूनामेकमेवच॥एवंसंख्ये
क्यकंकार्यंत्रिभिःशेषंचकारयेत्॥१९९॥एकशेषेस्वकीयश्चद्विशेषेचसमीपकः॥त्रिशेषेदूरदेशीयसंबं
धाच्चवहिस्थितः॥२००॥तस्करःपुरमध्यस्थवहिस्थोवाविचारय॥आद्यश्चतुर्थयोश्चैकंसमदशमयोस्त
था॥२०१॥द्वाभ्यामेकंचकर्त्तव्यंतंचेद्वाखिलसाधितं॥ग्राममध्येस्थितश्चौरःखारिजेचवहिर्गतः॥२०२॥मु
न्कलीविचग्रामस्थःपरंतुगमनोद्यतः॥स्वकीयानांसमीपानांमध्येचौरश्चकोभवेत्॥२०३॥इतिप्रश्नेकृ
तेतत्ररमलंचविलोकयेत्॥अष्टमंद्वादशंचैवशक्रंपंचदशंतथा॥२०४॥एतेषांशकलानांचपूर्वस्थानेषु
यानिच॥शून्यरेखानितेभ्यश्चकुर्यादेकंचखण्डकं॥२०५॥प्रस्तारेपतितायत्रप्रथमादिगृहेषुच॥फलंनद

ए.न.र
२४

नुसारेणतस्करस्यानुवर्णयेत ॥ २०६ ॥ प्रथमेचस्वकीयश्चस्वगृहेचैवतिष्ठति ॥ द्वितीयेगृहसंबंधीतृतीयेवांध

वादयः ॥ २०७ ॥ सुहृज्ज्ञातृभगिन्यश्चाथवातेषांगृहे स्थितः ॥ चतुर्थेचपितुरेवं पूर्वसंबंधतोवदेत ॥ २०८ ॥ सएव

तस्करोज्ञेयोथवातेषांगृहंवदेत ॥ पितुःपितामहस्यापिकृषिकारस्यवैगृहे ॥ २०९ ॥ कुग्रामवासिनामेवत

स्करःस्याच्चतुर्थके ॥ दूतानांप्रेमपात्राणांवेश्यानां नृत्यकारिणां ॥ २१० ॥ कलावतांचगुणिनांगृहेचौरोस्तिपंच

मे ॥ दासदासीसेवकानांषष्ठेचौरोस्ति निश्चितं ॥ २११ ॥ नटादीनांचनारीणांगृहेस्यात्सप्तमेगृहे ॥ मार्गस्थानांत

पस्वीनामतिथीनांनवमेगृहे ॥ २१२ ॥ इन्द्रजालकृतांह त्तिंसतांसन्मार्गघातिनां प्रेतकर्मकृतांवापिगृहेचौरो

ष्टमेगृहे ॥ २१३ ॥ राज्ञांवाश्रेष्ठपुंसांचवधिकारान्वितांखभे ॥ मित्राणांचतथामानांगृहेचैकादशेगृहे ॥ २१४

कारागृहेस्थितानांचलोकजाड्यनिकारिणां ॥ नीचानांचगृहेचौरोविद्यतेद्वादशेगृहे ॥ २१५ ॥ त्रयोदशादि

गेहेषुचतुर्ष्वपिगतेषुच ॥ तदातिदूरेचौरस्तुगतोदेशान्तरेवदेत ॥ २१६ ॥ तच्चप्रस्तारकेनास्तियदातेयंकथं

राम
२४

बुधैः॥शकुनस्यक्रमेणतस्यगेहान्तेयंविचक्षणैः॥२१७॥दूरदेशंगतश्चौरःसमीपेवास्थितोयदि॥नवमेख
रिजंचेत्स्यात्तदादूरगतोवदेत्॥२१८॥खारिजंचतृतीयेस्यात्तदानिकटदेशगः॥उभयेखारिजेवापिवलाधि
क्याद्वदेत्तदा॥२१९॥द्वयोश्चखारिजाभावेस्वग्रामेचौरतिष्ठति॥कस्यांदिशिगतश्चौरःप्रस्तारेदशमेगृहे॥२२०
शकलंयद्दिगास्थ्यस्यतद्दिशंचगतंवदेत्॥तस्करस्यगृहद्वारंनवमाच्छकलाद्वदेत्॥२२१॥कतिदूरस्थितश्चौर
स्त्वेवंप्रश्नेकृतेसति॥दूरदेशेसमीपेवापूर्वोक्तशकलस्यच॥२२२॥विजदद्देस्वगृहस्यांकतुल्यमध्यप्रमाणकम
क्रोशादियोजनान्तंचस्वबुद्धेःकल्पनाद्वदेत्॥२२३॥चौरधनिकयोर्मध्येकतिग्रामगृहाणिच॥इतिप्रश्नेकृते
यत्रमलंचविलोकयेत्॥२२४॥प्रस्तारेपंचमेषष्ठेसप्तमेनवमेस्थिताः॥शकलानामद्वहेनसंख्यांकुर्यात्ख
रेखयोः॥२२५॥तदेकंपंचमस्यखंडस्यांकेनभाजयेत्॥शेषांकतुल्यंग्रामाणिगृहाणिधनिचौरयोः ॥२२६
ग्राममगृहस्यमध्येस्तिनिकटेग्रामकेवदेत्॥दूरदेशेचनगरेतयोर्युक्तिंवदाम्यहम्॥२२७॥वह्निरसाग्निचन्द्र।

र.न.र.
२५

१३६ श्च पंच शून्येन्दव १०५ स्तथा ॥ शून्यनेत्रशशांकश्च १२० चंद्र १ पंच शरस्तथा ५५ ॥ २२८ ॥ रसवह्नि ३६ स्तथा
नागलोचन २८ श्च दश १० स्तथा ॥ पंचाभ्र यो ४० ५ ष्टसम ७८ श्चक्षक्षि २१ पंचदशस्तथा ॥ २२९ ॥ रसः ६ षट् रस ६६ सं
ख्या च चंद्रनन्दा ९१ दिखण्डकान् ॥ अंकाश्च कथितास्त्वाष्टानगा ७ नामंकसंयुतिः ॥ २३० ॥ प्रस्तारशकलानां च त
था पंचाष्ट ५८ खण्डयोः ॥ अंकयोगेन भक्तश्चेच्छेषग्रामगृहाणि च ॥ २३१ ॥ धनितस्करयोर्मध्ये चांतरं ग्रामगेह
योः ॥ चौरस्य कीदृशं रूपमेव प्रश्ने कृते सति ॥ २३२ ॥ सममंशकलं यत्र चाढ्यस्य गृहे स्थितं ॥ तत्तुल्यगेहे प्रस्तारे शक-
स्य स्वरूपतः ॥ २३३ ॥ चौरस्य सर्वभेदानि कथयेत्पूर्वमीरितान् ॥ ज्ञातिवर्णाकृतिख्यादि स्वभावोन्यानि निर्दिशेत् ॥
॥ २३४ ॥ खण्डस्य यादृशं सर्वं कथयेत्प्रश्नकोविदः ॥ चौराहृतस्य द्रव्यस्य प्राप्तिश्चैव भविष्यति ॥ २३५ ॥ इति प्रश्ने
कृते खण्डं धनलाभोद्भवं कुरु ॥ आद्य १ शंकोद्भवं खण्डमनयोर्योगतो दलं ॥ २३६ ॥ दाखिलं च वयाजं वा तदा शी
घ्रं च लभ्यते ॥ अथवा नैव लाभस्यादुकला च समे १५ भवेत् ॥ २३७ ॥ अथवा शुभदा खीलं सा वितं वा द्वितीयके ॥ त

रम
२५

दासर्वधनं प्राप्तिर्वखंडेचलभ्यते २३९॥ मुक्कलीवेशुभेप्येवमशुभेखारिजेनहि॥ द्वितीयेचाष्टमेखण्डेखारिजंच यदाभवेत्॥ २३९॥ चौरस्यापिचगेहाच्च धनमन्यत्रगच्छति॥ एवंचौरस्यप्रश्नंचकथितंसप्तमेगृहे॥ २४०॥ अने नैवप्रकारेणखर्णकर्तृन्निरीक्षयेत्॥ देवान्निरीक्षयेत्कुत्रदेशेग्रामेगृहेषुच॥ २४१॥ भौमस्यखण्डकाभ्यांचअ स्तिनास्तिविलोकयेत्॥ शेषंचचौरवज्ज्ञेयंसर्वंनिश्चिंत्यनंवदेत् २४२॥ अष्टमेचविशेषंचकथ्यतेचाधुनागृहे ॥ ऋणमुक्तिर्भवेद्वापिवृद्धिश्चैवभविष्यति॥ २४३॥ इतिप्रश्नेचप्रथमेकतुद्वाखिलखण्डकं॥ द्वितीयतनवदा खीलमष्टमेपुनरुक्तिकं॥ २४४॥ ऋणमुक्तिस्तदाज्ञेयं शीघ्रमेवनसंशयः॥ खारिजंचेद्द्वितीयेस्यादष्टमेशुभ संज्ञकम्॥ २४५॥ किंचित्कालंविलंबेनऋणमुक्तिर्भवेद्ध्रुवम्॥ प्रथमेचद्वितीयेचतृतीयेचक्रमेणच॥ २४६ हुम्रांकीशोकलाचेवऋणवृद्धिःसमोन्यथा॥ नवमेभवनेचैवविशेषश्चवदाम्यहम्॥ २४७॥ विदेशस्थश्च पुरुषोजीवितोवामृतोपिवा॥ प्रथमातिथिपर्यन्तं शून्यंचगणयेद्बुधः॥ २४८॥ रदाधिकंचतच्छून्यंजीवितं

निश्चितंवदेत्॥रदादल्पेमृतंज्ञेयंरदतुल्येनिकष्टयुक्॥२४९॥परिणामेसुखंज्ञेयमाघेसौम्येन्यथोन्यथा॥दश

≐	÷	∸	≡	÷	÷	≡	≐	≖	≐	÷	⊥	÷	⫶	⊥	⁝
३	१२	१५	१३६	१	५५	३६	२८	१०	४५	७८	२१	१५	६	६६	९१

मेचगृहंकिंचिद्विशेषंचवदाम्यहम्॥२५०॥द्वयोर्विवादिनोर्मध्येमुख्यस्यप्रथमंगृहं॥सप्तमंचद्वितीयस्यराज्य
स्यदशमंगृहं॥२५१॥ प्रथमदशमाभ्यांचयोगेचेज्जायतेशुभम्॥तदामुख्यस्यविजयस्त्वन्यथाचपराजयः
२५२॥एवंचसप्तमदशयोर्योगेज्ञेयंपरस्यच॥द्वयोःसौम्येद्वयोःसंधिरथवाबलवज्जयः॥२५३॥अथवाप्रथ
मेसौम्येतदामुख्यजयीभवेत्॥सप्तमेचशुभेखंडेप्रस्तारेत्वपरोजयी॥२५४॥द्वयोःसौम्येचसंधिःस्याद्द्वयोःपा
पेपराजयः॥यस्यधनगृहेखंडंखारिजंचयदाभवेत्॥२५५॥तस्यैवधनहानिःस्याद्दाखिलेलाभकृद्भवेत्॥
संबंधाद्यस्यखंडस्ययस्ययोगेशुभंवदेत्॥२५६॥ तस्यमहायतोज्ञेयंवादिनोजयनिश्चितं॥मयाघभोक्तंनोचे

द्धा किं भुक्तमिति पृच्छति ॥ १५७ ॥ दशामे पापखंडं चेच्छत्रुगेहे भवेद्यदि ॥ तदान्नभोजनं ज्ञेयं त्वन्यथा चेत्स भोजनं
॥ दशामेवह्निखंडं चेद्वह्निगेहे पुनस्तदा ॥ नरास्तु केवलं भुक्तमैक्षवं शर्करादिकम् ॥ १५८ ॥ तदेव वायुगेहे च पुनरु
क्तं यदा भवेत् ॥ मिष्टेन मिश्रितं गव्यं दधिदुग्धादिभोजनम् ॥ १६० ॥ आप्ये फलादिकं चैव मिष्टान्नसहितं भुजि
॥ पार्थिवे रूक्षचूर्णं च मिष्टान्नेनैव मिश्रितम् ॥ १६१ ॥ करपट्टि कार्थवा च मिष्टान्नेनान्वितं भुजि ॥ एवं वर्ग्यादि
शाकल्ये पुनर्वह्न्या दिके गृहे ॥ १६२ ॥ तेनैव मिश्रितं ज्ञेयं ह्रित्र्यादौ च तथैव च ॥ न चेत्तत्तु नरुक्तं स्यात्तदा तेषां च वि
सूर्यस्य शाकलं रवस्थे कटुकं तिलसंयुतम् ॥
द्व: ॥ १६३ ॥ यस्य न त्वस्य तन्मिश्रं भोजनं दैवचिंतम:
१६४ ॥ अंजनं च वदेज्ज्ञो ज्यं चन्द्रस्य लवणान्वितम् ॥ शाल्योदनं च भौमस्य तिक्तं च शाकसंयुतम् ॥ १६५ ॥ बुध
स्य मुद्ग सहितं मिश्रितं मिश्रितैरसैः ॥ गुरोर्गोधूमसहितं मधुरेण समन्वितं ॥ १६६ ॥ भृगोर्यवादिसहितमम्लेना
पि च संयुतं ॥ शने मांसादिकं चैव कषायपरसंयुतं ॥ १६७ ॥ समासात्पूर्णतां यातिकस्मात्त्वकथया शुभे ॥ इति प्र

ह्मेष्ठकेनेतत्प्रस्तारंकारयेत्ततः॥१६८॥आद्यात्त्लाभादेकखंडंचकुर्यादाद्याच्छ्कादेकखण्डंतथैव॥द्वाभ्या
मेकंसाधयेत्खण्डकंचप्रस्तारेचेत्स्यात्तदापूर्णमासा॥१६९॥नोचेदासापूर्णतांनैवयातितत्प्रस्तारेयत्रगेहे
स्थितश्चेत्॥आसात्तत्रैयातस्यभावस्यनूनंसौम्यासौम्येत्ज्ञायतांतत्तथैव१७०॥द्वादशेबंधमोक्षेचविशेषंकथ्यतेबु
ना॥खारिजेबंधमुक्तिःस्यात्तद्वादशेदाखिलेनतु॥१७१॥साचितेचचिरान्मुक्तिस्तन्नंभयसंयुतम्॥मोचनंमुन्क
लीवेचपुनर्बंधाश्चजायते॥१७२॥चतुर्थेव्ययेखारिजेपंचचन्द्रेभवेदुल्ककाबंधमुक्तिश्चनस्यात्॥स्थले
नस्थितिःपूर्वकेचान्यदेशेगमस्तस्यमृत्युर्भवेत्त्तेयमेवंबुधः॥१७३॥एवंद्वादशगेहेषुविशेषःकथितोमया
अन्यान्यपिचसर्वाणिसामान्येनैववर्त्मना॥१७४॥इतिश्रीसनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृतेर
त्ननवरत्नेप्रश्नेरत्नंचतुर्थं॥४॥अथपंचमरत्नेतत्रप्रश्नावधेर्ज्ञानम्॥प्रश्नगेहेचयत्खंडंविजदहेस्वगृहे
भवेत्॥तदातस्यसमेकालेकार्यसिद्धिश्चजायते॥१॥तेषामंकान्प्रवक्ष्यामिविजदहस्यनुसारतः॥फरहस्यै

क१संख्यास्याल्लह्यानस्यत्रयंस्मृतं॥२॥अतवेदाखिलेषट्कं६वयाजंदश१०संख्यकं॥नखिवायांपंचदशांक
न्तु लखाशिजकेतनः ३॥ एकविंशतिसंख्याचहुमरायामष्टविंशतिः॥ अंकीशेषट्त्रि३६संख्यंचसरा॥क्विंथ४५नु
स्तुतवाशिजे॥४॥उकल्लायापंचपंचाश५५द्जन्मेषष्टिषट्युता६६वस्वद्रि७८नुम्लुहाखिलेचात्रवेरवाशिजंततः
॥५॥चन्द्रनन्द९१मितंनकायांपंचोत्तरशतंतथा॥१०५॥विंशोत्तरशतं१२०कन्नुह्लाखिलेचजमात्तके६॥षट्त्री
न्नु१३६प्रमितंकार्येसिद्धैसंख्यांचनिर्दिशेत्॥शाकलंपुनरुक्तंस्यात्प्रस्तारेयत्रकुत्रचित्॥७॥गतेशोध्यंयुतंगम्ये
गृहांकंचावधिंवदेत्॥द्विन्यादिकेगृहेचैवपुनरुक्तंयदाभवेत्॥८॥तदासर्वस्यगेहांकंशोध्यंयोज्यंचतत्स्फु
टम्॥प्रथमगेहस्यशाकलंस्वगृहेनास्तिचेत्कथम्॥९॥कार्योवधेश्चविज्ञानंतदान्योविधिरुच्यते॥प्रथमख
ण्डंयदानास्तिविजन्हेस्वगृहेयदा॥१०॥तदाचापुष्यकेचक्रेपूर्वोक्तेप्रथमखंडके॥यत्रस्यात्तत्रधःप्रथम
तुल्यकोष्टेनिवेशितान्॥११॥अंकान्ज्ञेयाकार्यसिद्धा।वधेश्चप्रतिपादकान्॥तदंकस्यैवयासंज्ञाविधिंत

स्यवदाम्यहम् ॥ १२ ॥ षोडशं प्राकलं पूर्वं चतुष्के चोन्महान्तके ॥ पुनरुक्तं भवेत्तत्त्वदिनसंख्यां वदेद्बुधः ॥ १३ ॥
पंचमादि चतुष्के च वनानाख्ये भवेद्यदि ॥ तदानन्तप्रकं ज्ञेयं रमले प्रश्नकोविदैः ॥ १४ ॥ नवमादितृतीये च
मुतवल्ले भवेत्किल ॥ तदा तुल्यमासं ज्ञेयं कार्यस्य सिद्धिहेतवे ॥ १५ ॥ विम्वादिक चतुष्के च जवादातचसं
ज्ञके ॥ तदा वर्षं विजानीयादेवं ज्ञेयं विचक्षणैः ॥ १६ ॥ पुनरुक्तं च प्रस्तारे गृहे नैव प्रजायते ॥ तदा संभावितं वाक्यं स्व
बुधेष्वबलादपि ॥ १७ ॥ दिनादीनां च नियमं सर्वत्र न भवेत्किल ॥ पलादिकं च विज्ञेयं संभाव्यस्य बलादपि ।
१८ ॥ असन्नप्रसवादौ तु क्रमेण कथयेत्सुधीः ॥ विपलानि पलानि स्युर्घटिका प्रहरास्तथा ॥ १९ ॥ वदेद्बुध्या
नुसारेण संभाव्यस्य बलादपि ॥ वर्षा प्रश्ने कृते वर्षा कृतौ नत्र वदेद्बुधः ॥ २० ॥ घटयोर्मुहूर्तकस्यापि प्रहरादि व
सास्तथा ॥ वदेत्संभावनां ज्ञात्वा स्वबुधेष्वविकल्पनात् ॥ २१ ॥ दिवसादिक्रमस्थाने विपलादि वदेद्बुधः ॥ एवं
कालस्य विज्ञानं जातेन स्यापि चिंतयेत् ॥ २२ ॥ पूर्वभागे च मध्ये चान्त्यं ते सिद्धिश्च जायते ॥ तदर्थमल्हाख्यां

चोन्महन्तंवेदपंक्तिकं॥२३॥ अग्निस्थानेशून्यरूपंचयेषांखंडानांवैतान्यवदस्यक्रमेण॥ अष्टौलेख्यंचा
पिवायवाद्द्विभागेनान्येवंवैचालिखेत्तत्क्रमेण॥२४॥ एवमष्टाष्टखंडस्यपंक्तिलिखेद्बुदसंख्यानिजेषांक्र
मेण॥लब्धानाद्रुमाख्यावयाजाभिधांकीशकाःउन्महान्ताश्चशुद्धाःक्रमात्॥२५॥ प्रस्तारेप्रथमेगेहेजमा
तंचभवेद्यदि॥स्फुटःप्रस्तारकंज्ञेयंतस्मात्प्रश्नंनकारयेत्॥२६॥ पुनःप्रस्तारकंकार्यंप्रश्नार्थेचविचक्ष

अ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ज	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ए	०	०	०	०	०	०	०	०

णैः॥तत्त्वेचत्वनिष्पिगेहेस्याद्दृढप्रस्तारकंतदा॥२७॥ उद्घा
टनक्रमंवक्ष्येशून्यार्थेचविचक्षणैः॥ विनाशून्यंनसि
द्धिःस्यान्मूकप्रश्नेचसूरिभिः॥२८॥ भूतादिकालज्ञानस्य
तस्मात्स्यादुद्घाटनम्॥ आद्यत्रयोदशाभ्यांचतुर्यशाको
ष्ठवंतथा॥२९॥सप्तम्यापंचदशाभ्यांचदशमात्षोडशात्

ए.न.र
२९

थ्या॥ तदुद्भवानि चत्वारि तेभ्यः प्रस्तारकं कुरु॥ ३०॥ शून्यलाभो भवेत्तत्र तस्मात्तौ च विचारयेत्॥ पुनः तत्र
जमानं चेत्तदान्यो विधिरुच्यते॥ ३१॥ लब्ध्वाहुम्नावयाजाख्यं कीशानां च चतुष्टयम्॥ क्रमेणो द्व दित
स्यावै खण्डकैर्योजयत्सुधीः॥ ३२॥ चत्वार्युत्पाद्य खण्डानि तेभ्यः प्रस्तारकं कुरु॥ शून्यलाभो भवेत्त्येव त
स्मात्तौ च विचारयेत्॥ ३३॥ प्रस्तारे तिथिखंडे द्वितीयं शून्यं लभेद्यदि तच्छून्यं तिथियोगेष्वा च क्रमतस्त्वत्तिमो
गेणे॥ ३४॥ चालनं तत्क्रमं वक्ष्ये येनापि भवति शीघ्रमतिज्ञानं॥ तिथियोगे हि यत्रैव शून्यं वाप्यादिके तु तत्रै
व॥ ३५॥ विश्वचतुर्दशखंडे शून्यं चेद्याति शून्यतत्रैव॥ विश्वे १३ चेद्यदि तद ८८ शमे तत्रैव शून्यके याति
॥ ३६॥ नवमे चेत्प्रथमाद्ये १ द्वितीये तेषां मूक भूतादिकालज्ञानं ४॥ के तत्र शून्यके पाति दशमे चेद्यदि स
हजे ३ सुखे ४ च तत्रैव शून्यके याति॥ ३७॥ शाक्र गेहे यदायाति लाभो ११ वै द्वादशोपि वा॥ तत्रैव यदि शून्यं
चैत्तदा तत्रैव गच्छति॥ ३८॥ लाभे ११ च पंचमे षष्ठे तत्र शून्यं भवेद्यदि तदा च सप्तमे मृत्यो ८ तत्रैव यदि खं

एम
२९

लभेत्॥ तत्रैव पातितं चक्रं शून्यमेतच्छून्यस्य चालनम्॥ ५०॥ एवं तिथि गृहाच्छून्यं द्वितीयं चालयेद्बुधः॥ प्र
थमाष्टमयोर्मध्ये तच्च यत्र स्थिरं भवेत्॥ ५१॥ प्रश्नेष्वेतद्विसाध्यस्मा ज्ञेयं कालचतुष्टयम्॥ भूतं भविष्यं व
र्तमानमाकस्मिकचतुष्टयम्॥ ५२॥ प्रश्नाकस्यैव सिद्धस्य कुर्याद्भागत्रयं बुधः॥ प्रथमं वर्त्तमानं च भवि
ष्यच्च द्वितीयकं॥ ५३॥ आकस्मिकं तृतीयं च एवं तत्र्यं विचक्षणैः॥ एवं भागत्रयाणां च संज्ञा प्रोक्ता पुराणत
नैः॥ ५४॥ उन्म हान्ताख्य पंक्त्यां च यत्र पंक्त्यां च यद्गृहे॥ भूतकालस्य संज्ञं स्यात्तद्गृहे पूर्वपंक्तिके॥ ५५॥
आकस्मिकफलं तत्र्यं स्व पंक्त्याः एष्टके गृहे॥ भूतकालस्य विज्ञानं स्वाग्रे च वर्त्तमानकं॥ ५६॥ स्वाद्यः पं
क्त्यां स्वगेहे च भविष्यस्य फलं भवेत्॥ शुभं यत्र गतं खण्डं तत्र सिद्धिर्भवेद्ध्रुवं॥ ५७॥ आद्यस्याकस्मिकं तृये
पंक्त्येतत्र्यं मनीषिभिः॥ भविष्यं तृये पंक्त्येद्य पंक्ते श्च प्रथमाद्दुदेत्॥ ५८॥ पंक्त्यादेर्भूतकालं च एकलाद
ष्टमाद्दुदेत्॥ वर्तमानं च एष्टमस्य प्रथमाच्छकलाद्दुदेत्॥ ५९॥ एवं ज्ञाने कार्यसिद्धिः कस्य वा रे भविष्यति

मित्रा जे स्वगृहे चैव प्रस्तारे शकलं भवेत् ॥ ५० ॥ तस्यैव वासरे सिद्धि र्वेलादिव्यादिके सति ॥ नो चेदन्यस्य गृह
स्यैव शकलाहार निर्णयः ॥ ५१ ॥ ॐ ॥ इति श्री समाढ्य कुलावतंस परम सुखोपाध्याय कृते रत्नरत्ने
प्रश्नावधिं कथनं नाम पंचमरत्नम् ॥ अथ षष्ठरत्नं तत्र मुष्टिगुप्त वस्तु कथनम् ॥ पूर्वं तु निश्चयं कृत्वा
मुष्ट्यां वस्त्व स्ति नास्ति च ॥ प्रकारं तस्य वक्ष्यामि येन ज्ञानं भवेत् किल ॥ १ ॥ हुताशन कीच प्रस्तारे यदि स्यातां
तदा ध्रुवं ॥ मुष्ट्यां वस्त्व स्ति तन्मध्यादेकं चेद पि वर्त्तते ॥ २ ॥ द्वयोर्नास्ती ति प्रस्तारे शून्यं मुष्टिं वदेत्तदा ॥ अ थ
वा ते बहुस्थाने मुष्ट्यां वस्तु कदंबकम् ॥ ३ ॥ चतुर्थे रिपु गेहे च दारिवलं सा चितं यदि ॥ तदा मुष्ट्यां च वक्तव्यं
वस्ति वस्ति मतां रे ॥ ४ मनुष्याणां बहूनां च कस्य मुष्ट्यां च वर्त्तते ॥ तदर्थं च मनुष्याणां स्वाग्रे पंक्तिं निवेशयेत्
॥ ५ ॥ परन्तु दशसंख्यैव दशाधिक्यं भवेद्यदि ॥ दशाधिक्य मनुष्याणामन्या पंक्तिं च कारयेत् ६ ॥ तदर्थं पास
कं क्षिप्त्वा पुनः प्रस्तारमाचरेत् ॥ सप्तमे शकलं पतत्यात्संख्यां तस्यां च कारयेत् ॥ ७ ॥ अङ्क दस्य मतेनैव शून्या

नांचतदाबुधैः॥नवमेदाखिलंखण्डंसावितंचभवेद्यदि।८॥तदातदंकसंख्यांचस्वीयदक्षकराद्वदेत् यस्योप
रिसमासिस्यात्सपुमान्मुष्टिमान्भवेत्॥९॥नवमेस्वारिजंखंडंमुन्कलीवंभवेद्यदि॥तदावामकराद्देयंतदं-
कायस्मकोविदैः॥१०॥नरस्यनिश्चयेजातेकस्यांमुष्ट्यांचवर्त्तते।दाखिलंसावितंषष्ठेनवमेपंचमेयदा॥
११तदाचदक्षिणेहस्तेमुष्ट्यांवस्तुवदेत्सुधीः॥स्वारिजेमुन्कलीवेचवाममुष्ट्यांचनिश्चितम्॥१२॥विरोधेत्व
स्मचान्योन्यंबलयुक्ताद्वदेत्तदा॥अथवापंचषष्टाभ्यांखंडाभ्यांशकलंकुरु॥१३॥तद्दूसेनवदेद्दक्षवाममुष्ट्यां
चनिश्चितम॥पुनश्चवस्तुकथनेप्रकारंचब्रवीम्यहम॥१४॥कठिनंचमृदुत्वंचप्रथमाच्छकलाद्वदेत॥द्वि
तीयशकलाद्वर्णस्वरूपंचतृतीयके॥१५॥दीर्घत्वादिकंस्थानंचतुर्थेस्यवशाद्वदेत॥मौल्यंपंचमात्षष्ठात्
गुरुत्वादिश्चचिंतयेत॥१६॥पापत्वस्यनिमित्तंचयोगायोगंचसप्तमे॥संख्यांचसप्तमस्यैवपुनरुक्तिवशाद्वदेत
॥१७॥अष्टमात्तस्यद्रव्यस्यशत्रुत्वंचवदेत्सुधीः॥नंदात्पूर्णेखण्डितंचदशमात्स्वादमेवच॥१८॥निमौ

रत्न.र.
३१

दींश्चलाभाश्च धातुमूलादिकल्पनात्॥ अष्टमादपि विज्ञेयं धातुमूलादिकं तथा॥१९॥ यद्दृष्टं तत्र नवखण्डेन
तस्मान्नवखण्डाच्च समममम्॥ निरीक्ष्य तत्पदार्थं च वदेत्संभावनं बलात्॥२०॥ द्वयोश्चैव पदार्थस्य विरुद्धत्वे
त्वसंभवे॥ खण्डाभ्यां नष्ट याभ्यां च कुर्यात्तस्य गुणं वदेत्॥२१॥ विशेषं खण्डयोगेन कथ्यते पूर्वसंमतं॥ बा
ह्यखण्डं द्वितीये स्याद्वर्णकांतियुतं वदेत्॥२२॥ प्रथमे जलखंडं स्यात्तूलभृत्कंदुकादिभिः॥ मुष्ट्यां वदेद्वाय
वंबद्दृढसूत्रगाढ़ शं भवेत्॥२३॥ वयाजं च तृतीये स्याद्दन्तः शून्यं तदा वदेत्॥ सुगंधं वस्तु कर्त्तव्यं तरीकं त्रिनव।
स्थिते॥२४॥ अथवोत्कीर्णचित्राढ्यं सूक्ष्मचिन्हमथापि वा॥ नकीफरहोनत्रस्थो त्रिकोणंछिद्रसंयुतं॥२५
तृतीये प्रथमे चोल्कावल्कलेनैव वेष्टितम्॥ वदेन्मुष्टिगतं वस्तु रम्लशास्त्रस्य पारगः॥२६॥ नवमे वायुखंडे।
च वस्तु लोमान्वितं वदेत्॥ इंद्रखंडे यदोल्का चेदग्निदग्धं वदेत्तदा॥२७॥ एवं मुष्ट्यां च वस्तूनां प्रकारः कथितो राम
मया॥ कथयामि च तस्यार्थे खंडानां लक्षणानि च॥२८॥ लह्यानुस्तुतुलदाखिलं तथा वयाजे जत्नमा फरह ॥

॰ ॰ ॰ ॰ ॰ मृदुखण्डः प्रकीर्तिताः ॥ २९ ॥ नकीः चानवखारिजं ः जनमा ः हुमरा ः मिधा ॥ तुसुतुलखारिजं
ः कत्तुल्लदारिवलं ः चकठोरकम् ॥ ३१ ॥ पीतंरक्तंस्यात्तुलह्यानखंडंपीतस्यामंचानवेखारिजंस्यात् ॥ क
त्तुलदारिवलंश्वेतस्यामंप्रदिष्टंश्वेतंरक्तंस्मंकत्तुलखारिजंच ॥ ३२ ॥ उकलाचस्यामवर्णंस्याद्दंकीशंरक्तंस्मव
र्णकं ॥ वयाजंश्वेतवर्णंस्याज्ञोधूमाभंजमानकम् ॥ ३३ ॥ हुमरारक्तवर्णंचपीतंतुसुतुनखारिजम् ॥ दूजन्माहरितं
प्रोक्तंश्यामंतुसुदृारिवलं ॥ ३४ ॥ पीतश्वेतस्यामयुक्तंफरहारव्यदलंस्मृतम् ॥ श्वेतंचहरितस्यामंमतवेदा
रिवलंस्मृतम् ॥ ३५ ॥ पीतंचहरितस्यामंनकीरवंडंप्रकीर्तितम् ॥ हरितंचतथाश्वेतंस्यामंचनरिवारस्मृतं ॥ ३६
दीर्घंच१वर्तुलं२दीर्घं ३चतुरस्रंसदीर्घकम् ॥ ४ ॥ वर्तुलं ५ वर्तुलं६ व्यस्तं ७वर्तुलं८दीर्घविस्तरम् ॥ ३७ ॥ दीर्घं
१॰ विस्तीर्णंदीर्घंच११ दीर्घं१२विस्तीर्णंदीर्घकम् ॥ १३ ॥ वर्तुलं१४वर्तुलं१५दीर्घंविस्तीर्णं१६लह्यानादितः ३८
लह्यातुसुतवारिजंचतथाचानवखारिजं ॥ नगरारण्ययोर्वासंतरिवाक्तकष्टिवर्त्मनि ॥ ३९ ॥ स्वर्णरोप्यापणक

कुत्थुलदाखिलजमानके॥ अंकीशंचित्रहयामीजन्माख्यंस्मृतंबुधैः॥४०॥ वनग्रामेनकीच्चानवदाखिलंवनंह
स्मके॥ आरामपाठशालायांनुस्तुहाखिलकंस्मृतम्॥४१॥ क्षेत्रारामप्रवाहेचवयाजंवनवर्त्तने॥ कत्थुलखा
रिजंभृत्याराणमेचफरहस्मृता॥४२॥ अंधकारान्वितंस्यानमुल्कायाःपरिकीर्तितम्॥ हिंसागारंशास्त्रेवद्यस्थ
नंचहुमराख्यके॥४३॥ लह्यानुस्तुत्तखारिजंनुस्तुलदाखिलंतथा॥ अतिमौल्ययुतंज्ञेयंमध्यमौल्यंवयाज
कम्॥४४॥ उत्कानरिवाकत्थुलदाखिलंचसमौल्यकम्॥ नक्कीचानवखारिजंकत्थुलखारिजजमानके॥
४५॥ अंकीशंमौल्यहीनंचफरहाहुमरातथा॥ रजन्मानवदाखिलंस्वल्पमौल्यंप्रकीर्तितम्॥४६॥ आ॥
ग्निवाय्वोरखण्डानिस्वल्पभारयुतानिच॥ जलभूम्योश्चखण्डानिगुरुत्वानिविनिर्दिशेत्॥४७॥ लह्याक॥
त्थुलखारीजंनुस्तुत्तखारिजकंतथा॥ मतवेखारिजंहेतुःपोषणेचान्यपुष्टिके॥४८॥ लह्यानंफरहोल्कौचहुमरा
नुस्तुत्तखारिजं॥ अतवेहौनकीजन्माबेकान्येचपुनस्मृता॥४९॥ खारिजानामग्निशत्रुःपारखापंचजमानकेउ

उत्मां[illegible]कीशके कञ्जुल दाखिलेच रिपुःस्मृतम॥५०॥ फरहहुमरे जन्मा चातवेदाखिलं रिपुः॥ आघारःशे
षखंड[illegible]नां मलं शत्रुः प्रकीर्तितम॥५१॥ जमाने जनमेनुस्तुहाखिल क्लाकञ्जुलदाखिलम॥ एतानि पूर्ण
खंडानि[illegible]दिनानि पराणि च॥५२॥ लह्यानकञ्जुलखारीजं नुस्तुत्वा रिजकं तथा॥ अनवे खारिजानां च
वेडुनी[illegible]स्मृतम॥५३॥ फरहाहुमराचैव रूजन्मानवदाखिलम॥ मिष्टान्नं च वयाजारम्बे क्षारं तिक्तं
न[illegible]कम॥५४॥ जमानमुकलारव्यं च कञ्जुलदाखिलकं तथा॥ मिष्टाम्लं च रसं क्षारं मिष्टं नुस्तुहाखिले॥
५५॥ अल[illegible]नकीखंडं तृतीयं च यवनोत्तमैः॥ अंकीशं च निकृष्टाम्लं रसं च प्रकीर्तितम॥५६॥ लह्या
नकञ्जुलखारिजं नुस्तुत्वारिजकं तथा॥ अनवे खारिजं च कलं निर्माणस्य प्रकीर्तितम॥५७॥ कञ्जुल
दाखिलजमाने चत्वं कीशं भूमि शिल्पकम॥ शेषानि खंडकान्यत्र सिल्पस्य कारणं स्मृतम॥५८॥ धातुमूलं च
धातुं च मूलं जीवं च मूलकम॥ मूलं जीवं च मूलं च जीवं मूलं च धातुकम॥६०॥ मूलं जीवं तथा जीवं मूलं चै

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
मृदु	कठोर	कठिनमृदु	कठिन	मृदु	कठिनमृदु	कठिनमृदु	कठि	मृदु	कठिन	मृदु	कठिन	कठिन	मृदु	मृदु	मृदुकठोर०
पीतरक्त	श्वेतस्याम	श्वेतकृष्ण	श्वेत	श्यामपीत श्वेत	श्याम	कृष्ण	रक्त	सेत	पीत	स्याम	पीतस्याम	पीतहरित	सेतहरि० स्या	हरित	वर्णज्ञान विस्तीर्ण
दीर्घ	वर्तुल	दीर्घ	चतुरस्र	वर्तुल	वर्तुल	अस्त्रहीन	वर्तुल	विस्तीर्णदीर्घ०	दीर्घ	विस्तीर्णदीर्घ०	विस्तीर्णदीर्घ०	विस्तीर्णदीर्घ	वर्तुल	वर्तुल	दीर्घादि ज्ञानहे
नगर०वन	स्वर्ण०रौप्य०पन्ना०	पर्वतेनवने०	स्वर्ण०रौप्य०	आराम० नृत्यगृह०	सांधकार स्थान०	स्वर्ण०रौप्य०	क्षेत्र०आराम०	हिंसास्थान०	नगरवा	आराम० पाठागार	वन०ग्राम०	वनग्राम०	वनवृक्ष०	चीत्रपन	स्थानसंज्ञा मौल्यरहित
अतिमौल्य	मौल्यसहीन	मौल्यहीन	मौल्यहीन	अल्पमौल्य	मौल्ययुक्त	निरमौल्य	अल्पमौल्य	मध्यमौल्य	अतिमौल्य	अतिमौल्य	मौल्यहीन	मौल्यहीन	स्वल्पमौल्य	अल्पमौल्य	मौल्यज्ञानम०
पाषाणहेतुलघु	पुष्टीहेतु	पोषणहेतुगुरु	पुष्टहेतुगुरु	पुष्टीहेतु लघु०	पुष्टीहेतु गुरुत्वम	पुष्टीहेतुगुरुत्वम	पुष्टीहेतु लघुत्व	पुष्टीहेतु गुरुत्वं	पुष्टीहेतु गुरुत्व	पुष्टीहेतु लघुत्वम	पुष्टीहेतु लघुत्वम	पुष्टीहेतु गुरुत्वम	पुष्टीहेतु लघुत्वं	पुष्टीहेतुलघुत्वं	पोषणादि संज्ञापुष्टी

राम

	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
७	७	प्रक	युत	युत	युत	एक	पृक	युत	एक	युत	युत	एक	एक	एक	ऐक	युत
८	८	अग्नि	पाषाण	अग्नि	पाषाण	आधार	पाषाण	पाषाण	आधार	जल	अग्नि	जल	अग्नि	जल	आधार	आधार
९	९	खंणित	पूर्ण	खंडित	पूर्ण	खंडित	खंडित	खंडित	पूर्ण	पूर्ण	खंडित	खंणित	खंडित	खंणित	खंडित	पूर्ण
१०	१०	नीरुत्साक ह	मिष्टान्न	नीरुत्साक ह	मिष्टान्न	मिष्टान	मिष्टान्न	नित्कष्ट म्न	मिष्टान्न	सार	नीरुत्साक ह	सारमिष्ट	नीरुत्साक ह	पूर्ण	मिष्टान्न	मिष्टान्न
११	११	निर्माण हेतु	भूसिध्या हेतु	निर्माण हेतु	सिल्पहेतु	सिल्पहे तु	सिल्पहेतु	भूविलम्ब हेतु	शिल्पहे तु	शिल्पहे तु	निर्माण हेतु	शिल्पहे तु	निर्माण हेतु	आसन सार	शिल्पहे तु	शिल्पहे तु
१२	१२	धातु	मूल	धातु	मूल	जीव	मूल	जीव	मूल	मूल	धातु	मूल	धातु	मूल	जीव	मूल
	साग्रा ते	देवराना	चाति	सन्मान नहेतु	लोका	नीच	रेज	नार्था	यज्ञेयं	इतिश्री वरत्नेमु	सनाख्य टिप्रल्म	कुल्यावंत कथनेना	सपरम मषष्टमं	सुखोपा रत्नम् ॥	ध्यासृकृत ई ॥	रम्लस ❁

वक्रमेणाच॥ लग्नानादिशकलानां प्रोक्तापूर्वानुसारतः॥६१॥ एवं प्रोक्तंमुष्टिप्रश्नंचसम्यग्भेदैर्युक्तं पूर्वशास्त्रा
नुसारात्॥६२॥ अथसमरत्नेनत्र प्रश्नकथनम्॥ आद्यत्रयोदशाभ्यांचखण्डमन्यच्चकारयेत्॥ प्रस्तारेयदितं
चेत्स्यात्स्वार्थेप्रश्नंहतंवदेत्॥१॥ प्रस्तारेयद्गृहेखण्डंप्रश्नंतस्यगृहस्यच॥ नोचेत्प्रस्तारकेखण्डेपरार्थेच
हतंवदेत्॥२॥ शकुनेनस्ययद्गेहेप्रश्नंतस्यवदेद्ध्रुवम्॥ मूकप्रश्नेप्रकारोयंप्रथमःपरिकीर्तितः॥३॥ मूक
प्रश्नेद्वितीयान्यप्रकारमधुनाब्रुवे॥ प्रस्तारानाद्यअंत्यंच शून्यसंख्यंचकारयेत्॥४॥ षोडशेनहृतंशेषेगेहः
स्यान्मूकप्रश्नके॥ त्रयोदशचतुर्दशपंचचन्द्रेचषोडशे॥५॥ आद्यद्विचतुर्थैचगेहेप्रश्नत्रितीयकम्॥
पंचेन्दु१५विश्व१३नंदे९न्दु१खण्डान्भूभागतःक्रमात्॥६॥ अन्यादिकेषुतत्त्वेषुचतुर्ष्वपिविनिवेशयेत्॥
मवेच्छकलमेकंच अनेनैवस्थितःक्रमात्॥७॥ आद्यद्वित्रितुरीयक४स्यसकलादग्निभागतः॥ द्वितीयशकलं
त्रेयंपंचाष्ट८द्वि२वेसु८खण्डकात्॥८॥ वह्निभागषोडशस्यक्रमादग्न्यादिकेन्यसेत्॥ एवंतुरीयंखण्डंच॥

तृतीयाग्नेलिखेत्सुधीः॥९॥चतुर्थ्योर्ध्वेसमुत्पाद्यहाभ्यामेकंचकारयेत्॥तत्खण्डंयत्रगेहेस्यात्प्रश्नंतत्रवदेद्बुधः
॥१०॥मूकप्रश्नेतृतीयोयंप्रकारःसमुदाहृतम्॥विंश्यादिकेषुखण्डेषुपूर्ववत्कथयेद्बुधः॥११॥अन्यप्रका
रंप्रवक्ष्यामिमूकप्रश्नेचतुर्थकम्॥नवार्ण्या १० रुद्र ११ सूर्य्याणांखण्डानांवह्निभागतः॥१२॥पूर्वक्रमेणप्र
कल्पंकारयेद्दैवचिंतकः॥तदूर्ध्वेहेयत्रगृहेप्रश्नंतत्रवदेद्बुधः॥१३॥सर्वेषांश्रेष्ठरूपंचपंचमंकथ्यतेधुना॥
युग्मखण्डयुतःखण्डतुल्यगेहेसदैवहि॥१४॥वेदरेखावेदशून्यंकदाचित्तिथिगेहके॥ऊनशून्यंभ[illegible]नैवचेत्स्य
त्क्रमेणचेत्॥१५॥तिथिगेहंजमानंचेत्तदानस्योद्घाटनं॥पूर्वोक्तेनैवमार्गेणकुर्य्याच्छून्यस्यलब्धये॥
१६॥आद्यशून्यंचमूकस्यद्वितीयंकार्यसिद्धये॥तस्मात्पंचदशात्खण्डाच्छून्ययुग्मंचचालयेत्॥१७॥तत्
खण्डंयत्रप्रस्तारेप्रश्नंतत्रवदेद्बुधः॥नोचेत्प्रस्तारकेतत्रतदाचप्राकृतक्रमे॥१८॥यत्रगेहेस्थितंतत्रचेत्प्रश्नः
तत्रैवसंस्थितः॥मूकप्रश्नेप्रकारोयंपंचमःपरिकीर्तितः॥१९॥पूर्वंचकथितंषष्ठप्रश्नभेदसमन्वितम्॥ए

र.न.र.
३५

वंषष्ठमंमूकसंज्ञंषट्प्रकारैर्निरूपितम् ॥२०॥ इतिश्रीसनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृतेरम्लनवर
त्नेमूकप्रश्नकथनंनामसप्तमंरत्नंसमाप्तम् ॥ अथाष्टमरत्नम् ॥ तत्रचौरादीनांनामोपा दा नंच ॥ पूर्वंतुनि
श्चयंकृत्वाकनिनामाक्षराणिच ॥ चौरादीनांततःपश्चादक्षराणिचसाधयेत् ॥१॥ रमलंपातयेत्तत्रसकलंख
येत्सुधीः ॥ फरहाकुत्रगेहेस्यादादौतंचविलोकयेत् ॥२॥ प्रथमेफरहाचेत्स्यात्तदासप्ताक्षराणिच ॥ द्विवर्णे
द्वितयेत्रेयंत्रिवर्णंतुतृतीयके ॥३॥ चतुर्थेचचतुर्वर्णंपंचमेपंचवर्णकम् ॥ षष्ठेचफरहाचेत्स्यात्तदाषड्वर्णकंभ
वेत् ॥४॥ सप्तमेसप्तसंख्यांकमष्टमेचषडेवहि ॥ नवमेचतदापंचदशमेचतुर क्षरम् ॥५ एकादशेत्रिवर्णं
स्याद्द्वादशेसप्तसंख्यकम् ॥ त्रयोदशेचफरहाभवेद्यदिद्वितीयके ॥६॥ गृहेचशकलंयत्स्यात्तस्यां ‾ कम ॥
द्वहेनच ॥ तदंकतुल्यंवर्णांचनाम्नितस्यवदेत्सुधीः ॥७॥ चतुर्दशेचतुर्वर्णंषोडशेपितथैवच ॥ द्वित्र्यादि
केगृहेचेत्स्याद्दलवच्चकलाह्वदेत् ॥८॥ यत्रप्रस्तारकेनस्यात्तदान्वप्रथमेगृहे ॥ शकलंतस्यसंख्यांकमब्द

राम
३५

हस्यमतेनच॥९॥तदंकतुल्यवर्णाश्चनाम्निनस्तितस्यवै॥एवंनाम्निवर्णसंख्याविद्भिःपरिकीर्तिता॥१०
सर्वेषामक्षराणांत्वानयनेचविधिंब्रुवे॥आद्यत्रयोदशाभ्यांचशाकलंकारयेत्सुधीः॥११॥प्रस्तारेयत्गृहे
चेत्स्यात्तत्तुल्यंचोर्ध्वपंक्तिके॥अंकंदत्वाततंस्तउत्पन्नशाकलस्यच॥१२॥विजद्गहस्यमतेनांकगेहस्य
चतदंककके॥तिर्यक्क्रमेणदेयानिचक्रेवर्णाककेद्वयोः॥१३॥अंकयोश्चतलेपंचवर्णानप्रथमाक्षरम्
॥द्वितीयवर्णानयनेविधिंवक्ष्येनशोभने॥१४॥चतुर्थेशाकलंयत्स्यात्तथाचैवचतुर्दशे॥अनयोर्योग
तःकार्यंखण्डस्यचपूर्ववत्॥१५॥कर्त्तव्यंक्रियतेतेनवर्णोज्ञेयंद्वितीयके॥उत्पन्नशाकलंनास्तिप्रस्तारे
चेत्तदाकथं१६॥ऊर्ध्वपंक्त्यांगृहांकेनमार्गेणैवचलभ्यते॥तदोत्पन्नस्यखण्डस्यवर्णंविजद्गहेगृहे॥१७
शाकलस्यात्रप्रस्तारेविजद्गहस्यक्रमेणच॥अंकाग्राह्यास्तदंकेचन्यसेच्चक्रेचतिर्यके॥१८॥उत्पन्नशाक
लस्यांकमूर्ध्वंचक्रेचविन्यसेत्॥द्वयोरधस्थयोर्वर्णज्ञेयंतत्रसतद्बुधैः॥१९॥एवंसर्वत्रविज्ञेयंखण्डप्रस्ता

रकेनचेत्॥ सप्तमोतिथिसंख्यांचखण्डमन्यंचकारयेत्॥२०॥ पूर्वरीत्यातृतीयंचवर्णंज्ञेयंविचक्षणैः
॥ दशमात्षोडशाभ्यांचकार्यंशाकलमुत्तमम्॥२१॥ पूर्वोक्तेनैवमार्गेणवर्णंज्ञेयंचतुर्थकम्॥ पंचमस्याक्ष
रस्याथत्वानयनेविधिंब्रुवे॥२१॥ प्रस्तारेविषमाणांच१।३।५।७।९।११।१३।१५।खण्डानांगणयेत्किल॥ शून्या
निषोडशेनैवभागंदेयंचशेषकम्॥२२॥ प्रथमादिग्रहेदेयायत्रस्यादवशानकम्॥ खण्डंतस्यपूर्वरीत्या
ज्ञेयंवर्णंचपंचमम्॥२३॥ केन्द्रस्यशाकलानांचशून्यानिगणयेत्सुधीः॥ रेखाचगणयेत्तत्ररेखायांचाद्वि
संख्यकम्॥२४॥ शून्यैरेखांकयोर्योगःकार्यस्तस्यचपूर्ववत्॥ पंचमाक्षरवज्ज्ञेयंषष्ठंवर्णंचनिश्चयात्
२५॥ सप्तमस्याक्षरस्यापित्वानयनेविधिंब्रुवे॥ विषमादीनां१३।१४।१५।१६।चखण्डानांचतुर्णांगणयेद्बु
धः॥२६॥ तस्यपूर्वोक्तमार्गेणज्ञेयंवर्णंचसप्तकम्॥ एवंक्रमेणनाम्नाश्चवर्णसंख्यांचकारयेत्॥२७॥
अथनामाक्षरनिष्कासनेउदाहरणम्॥ रमलंपानितंमयानस्यप्रथमग्रहशाकलंत्रयोदशगुणितजातंउ

कलासंज्ञकंसमागतः अयंविजदहक्रमेदशमेगृहेस्थितः प्रथमस्यप्रस्तारेषष्ठेगृहेसंख्यातस्माद्विजदहस्यगेहेसंख्य
कः २८ तिर्यक्पंक्त्यांदत्तप्रस्तारस्यगृहसंख्यांचऊर्ध्वपंक्त्यांदत्तंद्वयोरधस्थयोःकोष्ठेसकाराक्षरंतस्मान्नाम्निप्रथमा :
क्षरंसकारः।अथद्वितीयाक्षरस्योदाहरणम्।तस्यैवरमलस्यचतुर्दशशकलाभ्यांजातमंकीशं२ अयंविजदहक्रमेअष्ट
मेगृहेस्थितः परंतुप्रस्तारेअंकीशंकुत्रापिनास्तिप्रस्तारे अष्टमेतिर्यक्पंक्त्यांदत्तंपूर्वप्रस्तारेअंकीशस्थानेतुस्तुनव
रिजस्थितंविजदहक्रमस्यां कनवसंख्यावर्तते ऊर्ध्वपंक्त्यांदत्तंद्वयोरधस्तष्ठ अकाराक्षरंप्राप्तंतस्माद्द्वितीयाक्षरम
कारः तस्मान्नाम्निद्वितीयाक्षरमकारः अथतृतीयाक्षरस्योदाहरणम्।सप्तपंचदशाभ्यांचजातंलब्धानं अयंविज
दहक्रमेद्वितीयगृहेस्थितः प्रस्तारेतृतीयगृहेस्थितः तस्माद्विजदहक्रमांकंतिर्यक्पंक्त्यांदत्तंप्रस्तारेगृहांकऊर्ध्वपं
क्त्यांदत्तंद्वयोरधस्थकोष्ठेदकाराक्षरंतस्यनाम्नितृतीयाक्षरंदकारः एवमन्येषामपिवर्णानामुदाहरणम्।स्वबुद्ध्याकल्प
येत्तस्यवर्णमात्रंचबुद्धिमान्।एवंसर्वाणिवर्णानिदेशाज्ज्ञात्वासेनच २९ नामानिकथयेद्विद्वान्यस्यकस्यापिबुद्धिमान्।

एवंसर्वाणिउपलक्षणानिचौरस्यवदेत्सुधीः ३०। अन्यन्मतंतानरेवक्ष्येप्रत्येकेषुजनेषुच॥ चौरस्यज्ञानार्थंरमलंकारयेत्सुधीः ३१
पूर्वोक्तेनैवमार्गेणद्वन्द्विलावंचकारयेत्। प्रस्तारंद्वितीयंकृत्वातत्रप्रश्नंविलोकयेत् ३२ जमातंयत्रगेहेस्यात्प्रस्तारेचद्वितीयके। य
गृहेपूर्वप्रस्तारेदाखिलंसाबितंभवेत् ३ तदापनसमूहेषुप्रत्यक्षेषुचविद्यते तस्करःखारिजेनास्ति मुन्कलीबेतथावदेत् ३४
एवंजनसमूहस्यद्विधाभागंचकारयेत्। तदुद्देशात्पृथक्रमलंकृत्वाप्येवंविलोकयेत् ३५ एवंपुनःपुनःकुर्याद्यावत्स्यादेकसं
ख्यकम्। द्वितीयंरमलेचैवजमातेंशाकलंभवेत् ३६ अंकीशंचद्वितीयंस्यादथवानवमेगृहे। नक्यष्टमेचप्रथमे प्रस्तारेयदि
जायते ३७ तदाचौरस्तुविज्ञेयोयेनप्रश्नंकृतंयदा एवंप्रत्यक्षरूपेषुजनेषुचौरनिर्णयः ३८ अन्यन्मतांतरंवक्ष्येप्रत्यक्षेषुजनेषुच
रमलंकारयेत्तत्रपूर्वोक्तेनैववर्त्मना ३९ हुमराचनकीखण्डेप्रस्तारेवर्ततेयदि तदाजनसमूहेषुतस्करोवर्ततेध्रुवम् ४० नोचेत्तदाना
स्तिचौरोहस्तेर्मध्येयदास्तिचेत् एकोवैशाकलश्चेत्स्यात्तदाचौरोपिवर्तते॥ ४१॥ निर्बलश्चेन्नचौरःस्यात्तस्मिन्जनसमूहके। एवं
भागंपुनःकृत्वाजनानांचपृथक्पृथक् ४२ पूर्वोक्तेनैवमार्गेणपृथक्रमलंचकारयेत्। हुमराचनकीखण्डेयत्रचौरोस्तितस्यवै॥ ४३।

एवंपुनःपुनःकृत्वायावदेकंभवेन्नरः।प्रकारम न्यंवक्ष्यामियेनचौरस्फुटोभवेत्॥४४॥सर्वेषांचजनानांचस्वाग्रेपंक्तिंनिवेशयेत्
प्रस्तारंचततःकृत्वातत्रप्रश्नंविचारयेत् ४५ पंचमेचतथाषष्ठेसप्तमंशकलंभवेत् अवजदस्यमतेनैवतेषांसंख्यांचकारयेत्
४६ नृपाणांचसदैकंचपंक्त्यांचौरजनोपरि॥तदंकंदापयेत्तत्रदक्षहस्त क्रमेणच॥४७॥यस्यापर्य्यवसानं स्यात् चौरंतंनि॥
श्चितंवदेत् मनुष्यादधिकेकेचित्प्रथमादिषुपुनःक्षिपेत्॥४८॥एवंवहुप्रकारेणतस्करस्यविनिर्णयः कथितश्चम
यासम्यक्दैवज्ञानांहितयच ४९ इतिश्रीसनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्याय कृतेरम्लेनवरत्नेचौरादीनां
नामकथनमष्टमंरत्नंसमाप्तम्॥:॥अथनवमंरत्नंतत्रवेषफलस्यविचारः सुस्नातोहर्षसंयुक्तोसुवेषस्स्थिरमानसः॥
स्वेष्टदेवंहृदिध्यात्वास्वरूपंमनसास्मरन्॥१॥ मंत्रंचसप्तवारंचजप न्सायनमेषगे सूर्येचप्राग्दिनदलेपासको
क्षेपयेत्सुधीः॥२॥समस्तजगदर्थेचप्रष्टव्यायोपत्रतिष्ठति॥ तेषांचसुखदुःखानांतयोर्द्देशेसुखासुखम्॥३॥
अन्येषांचजनानांच॥दिनेवर्षप्रवेशने॥दिनेवान्यद्दिनेपूर्वेवर्षस्यफलसिद्धये॥४॥पासकोपातयेत्तत्रप्र

स्तारंकारयेद्बुधः॥विविधंफलमप्यत्रचिन्तयेद्दैववित्तमः ५ तत्रादौजनानांचवर्षस्यचफलंब्रुवे प्रस्तारंप्रथमात्ख।
ण्डात्व्यत्ययात्यंचफलंवदेत् ६ तत्तुधनादिभावानांशकलानांचयोगतः शुभाशुभानांवस्ततःपुष्टिहानिंचनिर्दिशे
त्॥७॥ अशुभेपिस्वगेहेचशकुनस्यक्रमेणच तदापिवृद्धिदंज्ञेयंसबलेचविशेषतः ८ तत्रापिखारिजादीनां
खण्डानांचविचारतः खारिजेनिर्गमेनैवदाखिलेचागमेनच ९ खारिजेनसमंज्ञेयंमुन्कलीवेफलंबुधैः सावि
नेदाखिलेतुल्यंफलंज्ञेयंविचक्षणैः १० पुनरुक्तिःशुभस्थानेतदातस्यशुभंवदेत् अशुभेअशुभंज्ञेयंमध्येचैवच।
मध्यमम् ११ प्रथमादिग्रहेभ्यश्चमासानामपिचिंतयेत् प्रथमेप्रथमंमासंद्वितीयेचद्वितीयकम् १२ एवंद्वाद
शगेहेभ्योद्वादशानांफलंवदेत् शुभखण्डेशुभंज्ञेयंपापखण्डेत्वनिष्टकम् १३ मासखंडंशुभेगेहेपुनरुक्तंशुभं
वदेत् अशुभेअशुभंज्ञेयंमध्यमेचैवमध्यमम् १४ शुभाभ्यांयदितत्खण्डमुत्पन्नंचयदाभवेत् तदाशुभफ
लंज्ञेयंत्वन्यथाचाशुभंवदेत् १५ शुभाशुभाभ्यांमध्यंचफलंज्ञेयंविचक्षणैः मासेखण्डस्यतत्वस्यपुनरुक्ते

शकलस्यच १६ तत्वस्यचभवेन्मैत्रीतदासर्वंशुभंवदेत् खण्डस्यस्थानखण्डस्यमैत्रीस्याच्चेत्तदाशुभम् १७ मास।
स्यशाकलंज्ञेयंप्रस्तारेयद्गृहेभवेत् तत्तद्दशान्फलंज्ञेयमुत्पन्नशाकलस्यच १८ पस्यमासस्यसाक्ष्यंद्वैवलिष्ठंतत्सुख।
वहम् निर्वलंत्वशुभंजातंशुभाभ्यांचेत्तदाशुभम् १९ माससाक्ष्यद्वयोमैत्रीतदासर्वंशुभंवदेत् शत्रुत्वेत्वशुभंज्ञेय।
मुदासीनेचमध्यमम् २० साक्षिखण्डशुभेगेहेपुनरुक्तंयदाभवेत् तदाशुभफलंवाच्यमशुभेत्वशुभं वदेत्॥
२१ पुनरुक्तिगेहेतत्वस्यसाक्षिखण्डस्यचेत्तद्द्वयोः मैत्रीचेच्छुभमाद्यंस्यशत्रुत्वेअशुभंवदेत् २२ विचारोयस्यखंड
स्यतदीशस्यद्वितीयकम् खण्डंतस्यशरीरं चसाक्षिरीत्याफलंवदेत् २३ खण्डस्यविपरीतंयत्खण्डंत्वस्यांकसं
भवेत् तच्चेच्छुभंशुभस्थानेतदासर्वंशुभंभवेत् २४ एवंमासफलंप्रोक्तमधुनाप्रोच्यतेफलम् दशायाः स्वरूपे
णतदर्धंसावितंभुवे २५ पासकोत्र्यचप्रस्तारेविश्व १३ कर्मा १० य ११ शक्र १४ कैः खण्डकैश्चचतुर्भिश्च
प्रस्तारंकारयेत्सुधीः २६ आद्येत्रयोदशेतुल्येद्वितीयेदशमेतथा तृतीयेलाभखण्डेचचतुर्थेचचतुर्दशे॥ २७

तस्यसावितसंज्ञास्यात्प्रस्तारेसदृशेसति नोचेत्तदा पुनस्तस्माद्विम्बादिकचतुष्टयम् २८ स्थापयेत्प्रथमस्थाने
तेभ्यः प्रस्तारमाचरेत् एवंपुनःपुनःकुर्यात्यावन्नस्याच्चसावितम् २९ षष्ठादूर्ध्वंनगच्छतिसावितंषष्ठमध्यग
म् प्रथमंसावितंचेत्स्यात्तदालाभसुखंभवेत् ३० सुखंज्ञेयंद्वितीयेचधनंचैवतृतीयके मध्यमंस्याच्चतुर्थेचपं
चमेकष्टदंभवेत् ३१ अतिकष्टकरंषष्ठेप्रस्तारेचयदाभवेत् स्थिरंकस्यांकसंख्याभिस्तदैवंवर्षसंमितिः॥
३२ भजेच्चलब्ध दिवसैःप्रस्ताराणांदशाभवेत् सादशारविभिर्भाज्यालब्धान्तरदशास्मृताः ३३ फलंत्वेकैक
शाकलेदशासूक्ष्मानुसारतः पूर्वोक्तेनैवमार्गेणमासंखण्डस्यवर्तते ३४ आद्यप्रस्तारकेज्ञेयंत्वाद्यंस्यैव
दशाफलम् द्वितीयस्यद्वितीयेतुतृतीयस्यतृतीयकम् ३५। एवंदशाफलंवाच्यंप्रस्तारेसावितक्रमे एवंदशाफलं
प्रोक्तंद्वितीयंचविधिंब्रुवे ३६ मासखण्डदशाद्वाभ्यांखण्डजातंफलाद्वयम् तत्खण्डवसतोवाच्यंफलंसूक्ष्मा।
दशाख्यके ३७ तच्चशुभंशुभेगेहेपतितंबलसंयुतम् तदाशुभंफलंवाच्यंत्वन्यथाचाशुभंवदेत् ३८ फलं

गेहानुसारेणादेहं चाथ धनक्रमात् खारिजादिकमार्गेणसूक्ष्मदृष्टिर्विचारयेत् ३९ अथान्यत्वंप्रवक्ष्यामिसा
मान्यंसर्वगोचरे तथासर्वजनानांचफलंनासेहिवत्सरे ४० तदुद्देशसमाश्रित्यफलंतस्यैवसंवदेत् रमलंपा
तयेत्तत्रप्रस्तारंकारयेत्सुधीः ४१ सावित्तंचपुनस्तस्यकुर्यात्पूर्वोदितंक्रमात् सावित्तंचैवप्रस्तारेप्रथमेचत्रयोद
शे ४२ गुणयेत्ससमुत्पन्नंतंपृथक्स्थापयेच्चतत् चतुर्थस्थेचखंडेनगुणयेच्चचतुर्दशे ४३ तंचपृथगस्थंच
त्तिथिखण्डनगेनच पृथगस्थंदशमस्थेनषोडशंगुणयेत्तदा ४४ एवंचत्वारिखण्डानितेभ्यःखण्डद्वयंकुरु॥
द्वाभ्यामेकंस मुत्पाद्यतस्मात्सर्वफलंविदुः ४५ यदिमासफलानांचज्ञातुमिच्छास्तिचेत्तदा प्रस्तारात्सावित्ताद्या
निचत्वारिंशकलानिवै ४६ तेभ्यःप्रस्तारकंकुर्य्यात्तस्मात्पूर्वोक्तवर्त्मना कुर्य्याच्चत्वारिखण्डानितेभ्यःखण्डद्वयं
कुरु ४७ द्वाभ्यामेकंचतत्खण्डंज्ञेयंप्रथममासकम् आद्यमासस्यप्रस्तारात्खण्डंमासद्वितीयकम् ४८ द्विती
याच्चतृतीयंचतृतीयाच्चचतुर्थकम् एवंद्वादशमासानांखण्डानिरचयेत्सुधीः ५० तेभ्यःफलंचमासानांवलमा

नंवदेद्बुधः यद्दिप्रतिदिनेज्ञातुंफलस्येच्छाभवेत्तदा ५१ माघमासस्यप्रस्तारात्ज्ञातंदलचतुष्टयम् पूर्वोक्तेनैव।
मार्गेणतेभ्यःप्रस्तारंकंकुरु ५२ आद्यमासदिनस्यैष प्रस्तारःकथितोबुधैः तस्मात्पूर्वोक्तमार्गेणखण्डमेकं
चसाधयेत् ५३ तत्खण्डतद्दिनस्यैवतस्माज्ज्ञेयंफलंवदेत् प्रथमाचद्वितीयस्याद्वितीयाचतृतीयके ५४ तृ
तीयाचचतुर्थेस्यात्येवंकुर्य्यान्निरन्तरम् त्रिंशत्संख्याप्रतितिद्दिनेमासेचप्रथमेफलम् ५५ एवंद्वितीयमासं
चदिनानिचद्वितीयके तृतीयाचतृतीयस्यदिनानांफलमीरयेत् ५६ एवंद्वादशमासेषुदिनानांशकलानिच।
कार्य्याणिचफलान्येभ्योवक्ष्येखण्डानुसारतः ५७ लक्ष्यानंयदिनत्खण्डंफलंतस्यवदाम्यहम् पूर्वशास्त्रानु
सारेणस्वबुद्ध्याकौशलेनच ५८ जनानांकुशलंसर्वेश्शुभकर्मरताःसदा कृष्यमाणासमृद्धिःस्याद्दिनेसुधर्ममेव
च ५९ चतुष्पदातदातस्यांकिंचित्कष्टंभवेत्किल फलमीशानदिकस्यानांदेशानांकर्मतूपतः ६० कञ्जु।
द्वाखिलः÷खण्डेचेत्तदातस्यफलंवदेत् व्यापारेवहुलाभंस्यात्सुखेचैवभनिभेवेतद् ६१ फलान्यमृततुल्यानि।

वर्षेसंतिवहूनिच भक्ष्यांचभवेत्तेषांलोकानांचसुखंभवेत् ६२ पदार्थस्योत्तम स्यैववृद्धिर्भवतिभूयसी राजा
नःसुखरूपास्युर्नीतिमार्गरतास्सदा ६३ प्रजानांपालनेप्रीतिसंसारस्वस्थिरोभवेत् स्थानंचनिर्भयंपूर्वदिशायांफ
लकर्मतः ६४ कर्त्तु लक्षारिजःखण्डन्तुनदाचफलमीरितम् सदो द्विग्नमनाःसर्वेजनावृष्टिश्चभूयसी ६५
चो रघातत्वमतिग्रीष्मवातौनृपास्त्वन्यायवर्त्तिनः गृहेगृहेकलहंनित्यंयुद्धंचैवपरस्परम् ६६ नीचानांप्रवल
त्वंचचौरादीनांतथैवच जलाग्निभ्यांभयंचापिद्रव्यनाशश्चभूरिशः ६७ देशकानांसवृद्धिस्यादनायासंस्मृति
भवेत् देशेषुनैर्ऋत्तस्थेषुफलंतत्रतथैवच ६८ यदितत्रजमानेस्यात्तदातस्यफलंभवेत् सर्वेषांचपदा।
र्थानांवृद्धिर्भवतिभूयसी ६९ नीतिमार्गरतांसर्वेजनाश्चसुखसंयुताः किंचित्श्लेष्मस्यभयंभवतिदेहिनां।
कदा ७० उत्तरदिक्स्थदेशेषुवरुणास्थस्यचगोचरे फलंतथैवविज्ञेयंजमानस्यफलंस्मृतम् ७१ यदित
त्रफरहाचेत्स्यातः फलंतस्यवदाम्यहम् जनानांचभवेद्वृद्धि मंगलंचगृहेगृहे ७२ जनानांसुखवृद्धिः

स्यात्तत्रोत्पत्ति र्गृहे भ वेत् अन्नादीनांसमर्घंचदेशमध्येसतुर्धकम् ७३ नृपाणांवहुकार्यंचकालेवृष्टिर्भ
वेत्किल रत्नपक्षीत्वकानांचवृद्धिर्जोरस्यवृद्धिता ७४ रूमदेशेतथामिश्रदेशेकाबुलप्रभृतिषुफलंस्मृतम्।
उल्कायदितत्वखंडे तदास्याच्चमहर्घता ७५ जनानांवहवोरोगालयोद्विग्नमनो भ वेत् स्वल्पवृष्टिर्भवेत्तत्र
वहुवातश्चजायत्ते ७६ नृपान्यायरताःसर्वेदासादीनामुपद्रवम् मध्यदेशेषुराजानाभवंतिवलशालिनः ७७
मध्यदेशेफलंज्ञेयंतथापश्चिमदेशके अंकीशंयदितत्वखंडफलंतस्यवदाम्यहम् ७८ वृष्टिःस्वल्पातदा
ज्ञेयाचान्नस्यैवमहर्घता जनानांवहुरोगाश्चकाठिन्यंकार्यसिद्धये ७९ मेघाश्चवहवस्तत्रफलंतेषांनजाय
ने शत्रूणांकारणेनैवनृपोद्विग्नमनाभवेत् ८० श्रेष्ठानांचजनानांचकष्टंचैवप्रजायते कूर्मस्यपश्चिमेभागे
फलमंकीशवत्किल ८१ अन्यदेशेसमंज्ञेयंसकलस्यफलंवुधैः हुमरा यदितत्वखंडेभवेत्तस्यफलंब्रुवे ८२
स्वल्पवृष्टिर्भवेत्तत्रवाताधिकंभवेत्किल प्रवल स्तत्रचौरस्तुनिर्भयंनप्रवर्त्तने ८३ अन्यायमार्गगामिन्योभू

पाः शोकेषु धैर्यनाशैश्चौरैर्धनक्षयं यया निजनानां चक्षयंभवेत् ८४ कार्यस्यैवक्षकाठिन्यंजनानांजायतेध्रुवम् वृक्षेषु
हि फलानां चवृद्धिर्भवति भूयसी ८५ जनानांभूरिद्रव्याणां लाभश्चैवप्रजायते हर्षवृद्धिर्भवेत्तत्र कारुकाचसुखा
न्विता ८६ अग्निदेशस्यदेशानांफलंज्ञेयंविचक्षणैः त्वयाजातंभवेत्तत्र फलंतत्रवदाम्यहम् ८७ प्रवा
सीपुरुषाणांच शुभकार्याणि सिध्यति प्रवासिकारणेसिद्धि र्वहुवृष्टिश्चजायते ८८ मिष्टान्नभोजनैचैवद्र
व्याणांवहुवृद्धिता अन्नस्यवहुवृद्धिःस्याद्राजानःसुखिनःसदा ८९ नीतिमार्गरतास्सर्वे विद्यायांनिरतास्सदा
जालोपजीविनांवृद्धिर्लाभश्चैवभविष्यति ॥ ९० ॥ ९० ॥ ९० ॥ वायव्यदेशसंस्थानांफलंकर्मानुसारतः
तस्मुत्खारिजखण्डं तत्तदाफलमुदीरयेत् ९१ वृष्टिःस्वल्पतराज्ञेया व्यापारेहानिमेवच नृपदण्डभयंचैवतस्क
राणांसुखंवदेत् ९२ अंतिकस्यचमध्यत्वंवायोश्चैवकठोरता नौकाचजल मग्नाहिवहुशश्चभविष्यति ९३ पू
र्वदिक्स्थाश्चराजानःभवन्तिवलशालिन प्रजानांरोगवृद्धिःस्यन्नैऋतपुरनिवासिनाम् ९४ तथेवोपाद्देशानां

ए·न·र·
४२

समरकंवलिवाजिनाम् पूर्णंतत्रफलंज्ञेयमन्यदेशेचस्वल्पकम ९५ फलंतुस्तुनखारिजमेवंज्ञेयंविचक्षणैः तु
स्वहाखिलखण्डेतुफलंतस्यवदाम्यहम ९६ जनानांसुखवृद्धिस्यात्तथाह्यपस्यवृद्धिता निर्भयत्वंजनानांचअन्ना
दीनांमहर्घता ९७ राजानोनीतियुक्ताश्चजनानांचधनंवहु वृष्टिश्चसुखरूपास्यात्कालेकालेचवर्षति ९८ वृ
क्षेमिष्टफलानांचवहुवृद्धिश्चजायते कारुकाणांसुखंज्ञेयंसर्वेधर्मरताजनाः ९९ राष्ट्रंच निर्भयंज्ञेयंसम्यक्
वृद्धिसुखान्वितम् तुरुकिस्तानदेशेषुतथानेसापुरेषुच १०० समरकंदंभवेत्पूर्णमन्य देशेषुस्वल्पकम् ॥
अतवेखारिजंःखण्डयदिस्याद्धिफलंब्रुवे १०१ सेव यास्वल्पलाभःस्यादल्पवृष्टिर्भवेत्तथा कूपेषुनद्यांस्वल्प
जलःशीताधिकंततोस्मता १०२ वहुवायुंप्रवहतिजलेनौकाचमज्जति उष्मोनैवभवेद्रोगाकाठिन्यंपत्व तिग
र्हितम् १०३ प्रजानामुपरिक्रोधःनृपस्यवहुलोभवेत् वहून्युपद्रवानिस्युर्देशेग्रामेपुरेषुच १०४ मध्यदेशे
विशेषेणव्याघ्रादीनांभयंभवेत् नकीःखण्डभवेत्तत्रफलंतस्यवदाम्यहम् १०५ स्वल्पवृष्टिर्भवेत्तत्रपरन्तु

राम:
४२

वहुशब्दकृत् विद्युत्पातोभवेत्तत्रभयंतेनप्रजापते १०६ चौरादयोवधकष्टा वहुवश्च्चप्रजायते जनानांस्व
त्पस्वस्थ्यंचनैरोग्यस्याभिवृद्धिता १०७ अन्नादीनांमहर्घंस्यान्नृपानीतियुत्तावदेत् नृपाणांशत्रुवृद्धिस्या
त्तेनोद्विग्नमनाभवेत् १०८ तुरुकस्तानदेशेस्याद्गवालेफलंत्विदम् अनवेदाखिलंखण्डः यदितत्रफलंव
द १०९ जनानामतिहर्षस्स्यात्गेहेचमंगलंभवेत् वहुवृद्धिर्भवेत्तत्रचेकार्णवमहीभवेत् ११० नृपानीति
युतास्तत्रसमर्घंचभवेत्किलफलान्यमृततुल्यानिवहूनिचफलानिच १११ जनानांवहुवृद्धिःस्याद्विवाह
श्चगृहेगृहे रूमदेशेतथासामेफलंतत्रविशेषतः ११२ इस्लिमाचभवेत्खण्डःन दानस्यफलंध्रुवे जना।
नांचातिहर्षस्स्यात्शुभकर्मरतोभवेत् ११३ लेख्यकर्मरतानांचवासानामतिवृद्धिकृत् भूपतीनांचसा।
म्यंस्यात्स्वाधीनानांचकष्टकृत् ११४ सुगंधद्रव्यस्यतथावस्त्राणामतिवृद्धिकम् अन्नादीनांसमर्घंस्याज्ज
नानामशुभंकृतम् ११५ उत्तरादिक्स्थदेशेषुविशेषेणफलंवदेत् नरिखाःयदितत्खण्डफलंनस्यवद

र॰न॰र॰ ४३

म्यहम् ११६ पूर्वदेशेमहावृष्टिः वायुरपिचतादृशः जनःसर्वत्रसुष्टःस्याद्दुर्जनानांचवृद्धिकम् ११७।
हृतानामन्नजेषुजावृद्धिर्भवतिनिश्चितम् भूमिकंपोभवेच्चापिलोकानांचकृतंफलम् ११८ वायव्यदि
ग्भागेपिविशेषेणप्रजायते मयासंवत्सरस्येदंफलंचकथितंबुधैः ११९ स्वबुद्धाकौशलेनपिपुरुषाणां
फलंवदेत् एवंप्रोक्तंरम्लशास्त्रस्यसारंसर्वेषांब्राह्मनांहितार्थं स्वल्पंसौम्यंशीघ्रवोधंत्वगम्यंतस्मान्नि
तरौरक्षणीयंप्रयत्नः १२० रम्लांभोधेश्च यत्सारंनवरत्नंप्रकीर्तितम् नवरत्नस्यरक्षार्थंपरमायसुखाभि

राम: ४३

४४
र॰न॰र॰

धः १२१ प्रार्थयेत्सर्वविदुषांत्तमामध्यपराधकः नेत्राष्टसिद्धिचन्द्रेऽब्दनगत्र्यद्रीन्दुगेशाके १७३७ शुद्धौ।
कृष्णभृगोवारेऽपरान्हेपूर्णीकृतमिदम् १२२ इतिश्रीपरमसुखोपाध्यायकृतेनवरत्नेवर्षफलंनाम॥
नवरत्नंसमाप्तम् सम्वत् १९२६ श्रीकाशीविश्वनाथपुरीमेढुंढराजगणेशकेपासदाऊअग्निहोत्रीके
सिद्धविनायकजंत्रमेपहरमलनवरत्नकापोथीछपी जिसेलेनाहोयउसेढुंढराजगणेसकेपासदाऊपोथीवाले
केदुकानमेमिलैगा लिखारामदासवड्डमो छापनेवालेकानामभैरोकारीगढ मि॰माघकृष्ण ५ शुभः

४४

স্থানোদ্দেশ সরস্বতী মানস হাফ করিতে . তত কর্ম্মিক জননমাসেত অনীয় হইমাত্র পরিয়ে [illegible] মিত্র লিখিয়া পড়িয়া মানন ভক্তি জনাজ্ঞান লোমানেদ্দেশ দেবতাপ্রতিমার
উদ্ধার করিতে . তত্র মতকেন যোগাহি করিয়াছ্র নবালয় তবপাবি [illegible] জয়কুমারেস্থ গতে . [illegible] তৃতীয় বালোক্ষা হিবারিয়া প্রবহু কমল মানয়ালাসমিত্র পাওয়া
অক্ষরাতে . মনুত্বেকসমাত . এই বাতোমনোহি জাগাঁ তত দেবী কমল [illegible] তরিক্ষর ভেমানসই . ৫

